

Dánelu

Umadzu ẹno lẹ ndu eze ƒotarú

¹ Yo be l'afa, kwe Jehoyakimu afa ẹto; k'ọphu ọ wataru ọchi ndu Júda; Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu achita ndu soja iya bya eyebuta Jerúsalemu. ² Nnajiufu ahaa Nebukadineza; yọọ kpua Jehoyakimu, bụ eze ndu Júda lẹ ndzụ. Yọ hakwaa ya phụ; yọ haru gwota uphodu iphe nọtsua l'eze-ulo Nchileke gude tugbua; yọ buru iya ọla Bábyilonu. Yo rua je egworu iphe ono doo l'ulo nte iya.

³ Yo be ujiku lanu; eze bụ Nebukadineza ezi Ashupenazu, bụ onye ishi ndu ọru l'ufu-eze t'ọ haru ndu Ízurelu ono ndu ọphu shi l'eri ndu eze; mẹ l'eri ndu a maru ẹpha ẹphe; dutaru iya. ⁴ Tẹ ndu oo-le ẹnya iya bukwaru unwu-okoroɔbya, ẹ ta dudu ẹke ẹphe nweru ẹkworo l'ẹhu ẹphe. Ẹphe a-bụ ndu dụ ugu l'ẹnya; ndu ẹ-to nweđu iphe ẹphe ta madu ẹnya iya; ndu maru mmamiphe; ndu iphe edoje ẹnya ẹgwegwa; buru ndu gbaru kẹ t'ẹphe jeje ozi l'ufu-eze. Ndu ono; bẹ ọo-kụ-ziru okfu Bábyilonu; zia ẹphe ẹge eekfuje iya; mẹ ẹge eedeje iya. ⁵ Ya ndono; eze, bụ Nebukadineza abya asụ t'e shi lẹ nri kẹ yẹbe eze wotaje nri nụ ẹphe mbọku-mbọku. E shikwaphu lẹ mẹe kẹ yẹbe eze nuje ẹphe mẹe. Eze asukwaphu l'ọo afa ẹto; bẹ ee-gude zia ẹphe iphe. Afa ẹto ono

gvùlephu; ẹ̀phe awata ojeru yẹ̀be eze ozi l'ufu-eze.

⁶ Tò dù iya bụ: a bya afọ ndu ono. Ndu tso lẹ ndu, a fọtaru bụ: Dánẹ̀lu; Hananiya; Mishẹ̀lu; ọwaa Azaríya. Ẹ̀phe ẹ̀no ono tuko shi l'ikfu ndu Júda.

⁷ Ya ndono; onye ishi ndu ọru l'ufu-eze ono abya agushia ẹ̀phe ẹ̀pha ndu Bábyilonu. Iphe ọ guru Dánẹ̀lu bụ Beluteshaza; gwa Hananiya: Sheduraku; gwa Mishẹ̀lu: Míshaku; bya agwa Azaríya: Abedinego.

Aadata Dánẹ̀lu pẹ

⁸ Obenu lẹ Dánẹ̀lu kfuru iya kepyaa ya akụ; lẹ ya te eridu nri-eze; ya ta angụ mọe-eze; k'ọphu ya te egudedu iya merua onwiya. Ya ndono; yọ rọo onye ishi ndu ọru ufu-eze ono; t'ọ ha ya rụ t'ọ dù ẹge ono, ya kfuru ono.

⁹ Nchileke emee tẹ Dánẹ̀lu tumba onye ishi ndu ọru ufu-eze ono l'ẹnya. Yọ wata ọphuru Dánẹ̀lu imiko.

¹⁰ Yọ sụ Dánẹ̀lu: “Lẹ ya atsukwa eze, bụ onye nwe mu nụ egvu; kẹ l'ọ bụ iya; bẹ sụru tẹ ya nujẹ unu nri ono; mẹ mọe ono. Ọ -buru lẹ ya ta nudu ngu nri ono; nggu awata ọla ẹhu l'ẹke ndu ọphu nọ; bẹ eze e-gbukwa iya.”

¹¹ Dánẹ̀lu abya asụ onye ọphu onye ishi ndu ọru l'ufu-eze ono yeru t'o leta Dánẹ̀lu; Hananiya; Mishẹ̀lu; mọe Azaríya ẹnya ono ¹² t'o gude abali iri lelee ẹ̀phebe unwu ojozi iya ono. Sụ iya l'iphe ọo-nọdujẹ anụ ẹ̀phe t'ọ buru ẹ̀phe nri nwenkinyi bụ mkpẹkwo; mọe mini. ¹³ E -megelephu; t'ọ gbua ẹ̀phe l'unwu-okoroḅya ono, eri nri-eze ono igo; maru ndu ọphu ugbugba ẹ̀phe ka mma. Ọ

bùwaru iphe ọ phuru l'èhu èphe bù ndu ozi iya; bè oo-gude meru iphe. ¹⁴ Onye ishi ono ekweta ège èphe kfuru bya egude abali iri ono lelee èphe.

¹⁵ A nòtsulephu abali iri ono; yò bya egbua èphe igo; phù l'èphe kakòta ùnwu-okoròbya ndu ọphu eri nri-eze phù èhu-mma; ka èphe ọkporokpo. ¹⁶ Tò dù iya bù; onye ono eleta èphe ẹnya ono ahaa èphe ọnu nri-eze; mề mề-e-eze; wata èphe ọnu mkpèkwo.

¹⁷ Nchileke emee ùnwu-okoròbya ẹno ono; èphe enweru ishi-èkwo; gùà èkwo; bya enweru mmamiphe. Ọphu; bè Dánèlu; b'o meru; àphù; mề nrọ l'edoje iya ẹnya.

¹⁸ Tò dù iya bù; afa ẹtò phù, eze tùru phù agvùlephu; onye ishi ndu ọru l'ufu-eze phù eduta ùnwu-okoròbya ono dukfushia eze, bù Nebukadineza. ¹⁹ Eze yèlè ùnwu-okoròbya ono l'èphe ha; abya ekfugba; yò bya aphù l'è t'ọ dùdu ndu ọphu l'èphe ha onye ọphu aturu Dánèlu; Hananiya; Mishèlu; mề lẹ Azaríya. Tò dù iya bù; èphe awata ojeru eze ozi. ²⁰ Iphe bù iphe eze kparu èphe ishi, bù iphe laru lẹ kẹ mmamiphe; m'ọ bù iphe-odo-ẹnya; bè èphe akakọtaje ndu amamanshi; mề ndu mgbòrogvu, nọkota l'ali-eze iya mma ugbo iri. ²¹ Yò bùru ège ono b'e shi; Dánèlu anọduwaru l'ọru ufu-eze jeye l'afa kẹ mbù, Sáyirosu, bù eze wataru achìchi.

2

Nrọ, eze Nebukadineza rọru

¹ L'afa, kwe Nebukadineza afa labu, o wataru achichi; b'ọ roshiru nro. Nro ono atsulahaa ya l'ehu; kpoọ ya mgbenya. ² Ya ndono; eze abya ekukoo ndu njibya; ndu amamanshi; ndu eka, shiru ike l'ogvu; me ndu, edzeje mkpo-kpodo;* maru iphe e-me echile; t'ephe bya ezeeru iya nro ono, o roru ono. Ephe awubata; bya edzua l'ifu eze.

³ Eze asu ephe le ya roru nro. Yo tsu iya l'ehu; kele ya ta madu iphe nro ono bu.

⁴ Ndu ono, maru enya mkpo-kpodo ono egude okfu ndu Aramu kfuru yeru eze; su iya: "Ndu eze; ndu mini-o! Zeeru ephebe ndu ozi ngu phe nro obu; ephe a-koru ngu-a iphe o bu!"

⁵ Eze asu ephe: "Le ya kfuakwaru iya; kepyia ya aku l'o -buru l'unu ta dudu ike zeeru iya nro ono; koru iya iphe o bu; be ya e-bukwa anu unu teyiteyi; mee ulo unu t'o buru mkpokpo ozo-ulo.

⁶ Ole; o -bukwanuru l'unu duru ike zeeru iya nro ono, ya roru ono; koru iya iphe o bu; be ya e-bu unu nggo iya; bya akwabẹ unu oke ugvu, du biribiri. Nta-a bu t'unu zeeru iya nro ono; unu akoru iya iphe o bu."

⁷ Ephe asu eze t'o zenuaru ephebe ndu ozi iya nro obu; k'opfu ephe a-koru iya iphe o bu.

⁸ Eze asu ephe: "Le ya marua l'iphe unu eme bu ege ee-me t'oge l'aga; ke l'unu marua le ya ribuwaru iya; ⁹ L'o -buru l'unu t'ezeduru iya nro ono b'e kpeekwaru ikpe ehu unu; kpebua. Ishi iya aburu l'unu gbaru iya agbagba; wataru iya

---

* **2:2** 2:2 Ndu maru enya mkpo-kpodo, abuje: ephe -dzee ya; ephe amaru iphe e-me echile.

òdzushiru ejo-ire; l'ekfuru iya iphe ẹ ta dudu k'anunu; l'arị l'iphe a-gbanwe. Nta-a bu t'unu zewaru iya ru nro obu; k'ophu ya a-makwanu l'unu a-du-a ike koo iphe o bu."

¹⁰ Ndu ono, maru enya mkpo-kpodo ono asu eze: "Le to dukwa madzu nwigbaleke-oma, a-du-ghe ike mee egbe iphe owaa, nggube eze suru t'e me-wa. Ophu o nwekwanu onye eze, suseru te ndu amamanshi; ndu mgborogvu; m'o bu ndu maru enya mkpo-kpodo meeru iya egbe iphe-a, i suru t'e meeru ngu-wa; m'o -ruhuru; eze obu detabe ude idagha; m'o bu shihubeta ike ishihagha. ¹¹ Iphe nggube eze suru t'e meeru ngu dunukakwa ehuka. Ophu o dukwa madzu nwigbaleke-oma, a-du-ghe ike zeeru eze nro ono; gbahaa unwu agwa; ophu ephe ebukwanu l'eke madzu bu."

Eze aha enu ishi ndu aphu

¹² Iphe ono emee; iphe eghulaha eze eghughu; ehu agbahu iya totoroto. Yo tawaphu ekemu t'e gbushikota iphe bu ndu mmamiphe ali Babylonu. ¹³ Eze abya atua ekemu t'e gbushikota ndu mmamiphe l'ephe ha. To du iya bu; a bya eye madzu t'e je achoo Danelu yele onya iya phe t'e gbushia.

¹⁴ Ariyoku, bu onye ishi ndu nche eze atugbua; te ya je egbushia iphe bu ndu mmamiphe le Babylonu; Danelu abya ezia obu l'ali; gude mmamiphe ¹⁵ ji iya iphe meru iphe eze turu ekemu ophu du igiri-igiri ege onanu? Ariyoku abya eworu iphe adanu kooro Danelu. ¹⁶ Danelu

abya abakfube eze je arọo ya; t'ọ haa tẹ ya kwakọbe bya akọoru iya iphe nrọ ono bu.

*Nchileke ezeru Dánẹ̀lu nrọ,
eze rọru*

¹⁷ Tọ dụ iya bu; Dánẹ̀lu atugbua lashia je eworu iphe ono, adanụ ono kọoru ndu ọnya iya ọphu ẹphe ẹto, bu iya bu: Hananiya; Mishẹlu; mẹ Azaríya. ¹⁸ Yọ sụ ẹphe t'ẹphe rọo Nchileke, bu onye bu l'igwe t'ọ phuaru ẹphe imiko; koshi ẹphe nrọ-a, e domiru ẹphe edomi-a; t'ẹ b'e gbupyabe yẹle ndu ọnya iya lẹ ndu mmamiphe alì Bábýlọnu.

¹⁹ Ya ndono; yo be l'enyashi; a bya e shi l'aphù koshi Dánẹ̀lu nrọ ono, e shi domia edomi ono. Dánẹ̀lu abya ekele Nchileke ọphu, bu l'imigwe ekele; ²⁰ sụ:

“Tẹ ajaja buru kẹ Nchileke jeye lẹ tutu yoyo;
kẹ l'ọ bu iya nwe
mmamiphe; nweru ike.

²¹ Ọ bu iya agbanweje
uboku; gbanwee oge.
Ọ bu iya echije madzụ eze;
buru iya akwatsuje iya.
Mmamiphe bu Nchileke;
b'o shi l'ẹka;
buru iya emeje t'iphe doo madzụ ẹnya.

²² Iphe dụ ogvu; mẹ iphe
e domiru edomi;
bẹ ookpuhaje ghebe ọnu.
Ọ maru iphe nọ l'ọchi;
yọ buru yẹle iphoru bu l'ufu.

²³ Ya etu ngu ẹpha;
l'aja ngu ajaja;

nggùbe Nchileke kẹ nna ayi phe;
 kẹ l'ì nùwaru yẹbe Dánẹ̀lu mmamiphe;
 bya emee tẹ ike nọdu iya.
 I mewaru; tẹ ya maru iphe ono,
 ayi rọru ngu ono.
 I mewaru tẹ nrọ, eze ono doo ayi ẹnya."

²⁴ Tọ dụ iya bụ; Dánẹ̀lu abya ejekfu Ariyoku, bụ onye ono, eze yeru t'o gbushia ndu mmamiphe l'alì Bábyilonu ono; sù iya: "T'ẹ b'o jekwa ogbushi ndu mmamiphe ono." Sù iya: "T'o dubechia ya tẹ ya jekfu eze; je akọoru iya iphe nrọ iya ono bụ."

*Dánẹ̀lu ezeru eze nrọ,
 eze rọru*

²⁵ Ariyoku edutawaphu Dánẹ̀lu dujeru eze. Yo rua; je asù eze: "Lẹ ya phụakwaru onye a-kọru nggùbe eze iphe nrọ ngu ono bụ. Onye ọbu gbe bụkwaru onye lanù lẹ ndu ono, a kpuru lẹ ndzù l'alì Júda-a ono."

²⁶ Eze abya ajì Dánẹ̀lu; onye ẹpha iya bụ Beluteshaza: "M'ọo-dù ike zee nrọ ono, ya rọru ono; byakwaphu bya akọo iphe ọ bụ?"

²⁷ Dánẹ̀lu asù eze: "L'ẹ t'ọ dukwa onye nweru mmamiphe; tọ dụ onye amamanshi; m'ọ bụ onye njibya, a-dù ike kọoru nggùbe eze iphe-a, dù ogvu, ì sùru t'a kọoru ngu-a. ²⁸ Obenu l'o nweru Nchileke, bụ onye bu l'igwe, bụ onye ekoshije madzù iphe e domiru edomi. Ọ bụ iya koshiru nggùbe eze, bụ Nebukadineza iphe e-me l'uzo ifu. Ọwaa nrọ ono, ì rọru; mẹ àphù ono, ì phuru teke ono, ì zẹ l'oshi-azẹe ngu ono:

²⁹ “Teke ono, ì zẹ l'oshi-azẹe ngu ono; nggube eze; bẹ ọriri ngu gbarutsuaru l'iphe e-me l'uzo ifu. Yọ bọru iya bụ l'onye ono, emeje t'a maru iphe e domiru edomi ono koshiwaru ngu iphe e-me nụ. ³⁰ A byakwanụ l'ẹhu kẹ yẹbe Dánèlu; iphe-a, ẹ domiru edomi-a, e meru tẹ ya marua ta bukwa lẹ ya gbe ka ndu ọdo ọmaru iphe meru iphe e meru tẹ ya maru iya; ọ kwa ẹge nggube eze amaru iphe nrọ ono bụ; maru iphe ì riru l'ọkpoma ngu.

³¹ “Nggube eze; iphe ì phuru lẹ nrọ ngu ono bụ iphe a kpuru; yọ dū l'ọ bụ madzụ; vudo ngu l'ifu. Ọ ha gbakfugbakfu; l'acha biribiri. Ugbugba iya l'eye egvu. ³² Iphe e gude mee ishi iphe ono, akpuru; yọ dū l'ọ bụ madzụ ono bụ ọkpobe mkpọla-ododo. Ọkpoma iya yele ẹka iya; bẹ bụ mkpọla-ọcha b'e gude mee ya. Ẹpho iya; mẹ ụtakfu iya bụ ope b'e gude mee ya. ³³ Ọphu bụ oshi-ọkpa iya bụ ígwè b'e gude mee ya. Okpurukpu-ọkpa iya b'a gwakọberu ígwè yele ọra, a nuru anunu gude mee. ³⁴ Ya ndono; nggu gudekwadu iya-a ele; a kụkpota mkpuma; ọbule ẹ tọ bukwa madzụ; bẹ gude ẹka iya kụkpota mkpuma ono. Mkpuma ono abya adaa iphe ono, a kpuru akpukpu ono l'okpurukpu-ọkpa ono, a gwakọberu ígwè yele ọra gude mee ono; woru iya zụkposhia. ³⁵ Ya ndono; ígwè ono; ọra ono; ope ono; mkpọla-ọcha ono; mẹ mkpọla-ododo ono angafu; tükposhihu ibiribe ibiribe ugbo lanu; wushiru l'ọ bụ ẹswa witu, wushiru l'ẹke eetsuje witu l'ọnanwu. Pherephere abya ephekashia ya; to nwe iphe phoduru nụ. Obenu lẹ mkpuma ono, tupyashiru iya nụ ono bya a-

ghọo eze ugvu, jìko iphe bụ mgboko dzuru.

Dánẹ̀lu akọ iphe nro ono bu

³⁶ “Ọ bụ nro, ị rọru ndono. Nta-a bụ t'ayi bya akọoru nggube eze iphe nro ngu ono bụ.

³⁷ Ọo nggube eze; bụ eze kẹ ndu eze l'ẹphe ha. Nchileke k'igwe nwaru ngu alì-eze; nù ngu ike; nù ngu ike; bya emee t'ẹpha ngu l'ede ude. ³⁸ Ọ bụ nggu b'o yeru madzụ l'ẹka; ye ngu anụ, bu l'ẹgbudu l'ẹka; ye ngu unwenu, ephe l'eli l'ẹka. O meru t'ọ buru nggu; bẹ ẹphe a-nọ l'ẹka: ẹphe l'ẹphe ha. Ọ bụ nggu bụ ishi ono, e gude mkpọla-ododo mee ono.

³⁹ “Ị -chịtsulephu; bẹ onye ọdo a-wata achichi. Onye eze onanu; bẹ ẹnya iya a-la alì l'ẹke ị nọ. Onye eze k'ẹto a-lufutakwaphu bya achia mgboko mgburumburu. Ọ bụ yẹbedua bụ ope phụ. ⁴⁰ E megee; bẹ onye eze k'eno a-lufutakwaphu. Onye eze onanu e-shihu ike l'ọ bụ ígwè; kẹ l'ígwè agbakwohuje; gwee iphemiphe ọbule rakaraka. Yọ buru ẹge ígwè atuje iphe pyaapya bụ ẹge oo-tupyashi ndu ọphu; gwee ẹphe ogwe ujimu. ⁴¹ Ọ bụlephu ẹge ono, ị phuru a gwakọberu ọra, a nuru anunu l'ígwè gude mee okpurukpu-ọkpa iya; mẹ mkpushi-ọkpa iya ono bụ ẹge ọo-du alì-eze, bọru ẹbo. Obenu l'agburu-ẹhu k'ígwè a-nọkwa iya phụ; bụ iya bụ ẹge ono, ị phuru ígwè, a gwakọberu l'ọra aduje ono. ⁴² Ọ bụ ẹge ono, mkpushi-ọkpa iya keru ẹbo; ẹkalanu aburu ígwè; ẹkalanu aburu ọra ono bụ ẹge alì-eze ono e-shihu ike ẹkalanu; ẹkalanu adakposhihu. ⁴³ Ọ bụlephu ẹge ono, ị phuru ígwè; a gwakọbe iya

l'ura, a nuru anunu ono bu ege ndu ono a-gba eghirigha. Epe ta atuko-ghedu buru nanu, bu iya bu ege ono igwe yele ura akfujeru iche iche teke a gwakoberu iya ono.

⁴⁴ “O bu l’oge ndu eze ono; be Nchileke, bu l’igwe e-gude eka iya sibe ali-eze ophu e ta byadu bya egbuka egbuka. Ophu a byadu bya aharu iya ndu odo. Ali-eze ndu ophu l’ephe ha; be oo-gwe egwegwe; mee ya; ishi iya akparu; yebdua anodu jeye le tutu yoyo. ⁴⁵ O bu iphe aphu ono, i phuru ono bu ndono; mbu aphu ono, a vukpofuru mkpuma l’eli ugvu; to bu madzu gude eka iya vukpofu iya; yo bya atukposhia igwe; tukposhia ope; me ura; me mkpola-ocha yele mkpola-ododo; ta ya pyaapya ono.

“O bu Nchileke, bu Okaribe; koshiru nggube eze iphe e-mekochaa mee l’uzo ifu. Nro ono avu; yo buru ege ono, ya kokotaru ngu iya ono bu ege oo-me.”

Nggo, eze ebu Dánẹ̀lu

⁴⁶ To du iya bu; eze, bu Nebukadineza adaa kpurumu; woru ifu kpube l’ali gude kwabe Dánẹ̀lu ugvu; bya asu t’e gude ngweja; me insensu gwaa Dánẹ̀lu. ⁴⁷ Eze asu Dánẹ̀lu: “O buphu Nchileke ngu bu Nchileke, nwe iphe, bu agwa, nonu; bya aburu Nnajiufu iphe, bu ndu eze; buru iya emeje t’a maru iphe, e domiru edomi; ke l’i duru ike ko iphe-a, e domiru edomi-a.”

⁴⁸ Eze abya eworu okwa, ha nshinu nu Dánẹ̀lu; bya apalia eka apali meshiaru iya iphe-oma. O mekwaru iya phu onye ishi, a-nodu eleta

Bábyilọnu gba mgburumgburu; bya emekwaa ya phụ onye ishi ndu mmamiphe l'alị ndu Bábyilọnu l'ọ ha. ⁴⁹ Dánẹ̀lu abya arọ eze; yo mee Sheduraku; Míshaku; mẹ Abedinego; ẹphe aburu ndu eleta ọnu-ogo, du iche iche lẹ Bábyilọnu. Dánẹ̀lu l'onwiya eje eburu lẹ kẹ eze.

3

Agwa Nebukadineza

¹ Tọ du iya bu; eze, bu Nebukadineza abya egude mkpọla-ododo kpua ntẹkpe, ogologo iya du ụkporo nkwo-ẹka ẹto; ụsa iya adu nkwo-ẹka ishingụ. Yo je eworu iya gvube l'ẹke, daburu swanmangu l'ẹke, eeku Dura l'ọnu-ogo Bábyilọnu. ² Ya ndono; eze Nebukadineza abya ezia; e je ekukoo ndu anọchi ẹnya eze l'ọnu-ogo ọnu-ogo; ndu achi obodo; ndu gọvano; ndu mgbazi eze; ndu akwakọbeje okpoga; eze ndu ọgbo ikpe; ndu ikpe; mẹwaru ndu nweru ẹnya l'alị ono t'ẹphe bya t'e meta ntẹkpe ono, o je egvube ono t'a gwajẹ iya agwagwa.

³ Tọ du iya bu; ndu anọchi ẹnya eze l'ọnu-ogo ọnu-ogo; ndu achi obodo; ndu gọvano; ndu mgbazi eze; ndu odobe okpoga; ndu ọgbo ikpe; ndu ikpe; mẹwaru ndu nweru ọkwa l'alị ono abya edzua; bya egvube ntẹkpe ono eze, bu Nebukadineza meru; gvube ono t'a wata iya ọgwa agwagwa. Ẹphe abya edoo onwẹphe l'ifu ntẹkpe ono.

⁴ Onye arajẹ ọra abya araa ya; rashia ya ike; su: "Unu gebekwa-o! A sọru; unubẹ ndiphe mgburumgburu; iphe bu mbakeshi nonu; ndu

ekfu okfu-alì, dù iche l'iche; ⁵ teke unu nùru opu; nùà ogele; nùà une; nùà ùbo; nùà ogumogu; adudu; m̀kpò iphe bù iphe-egvu, dù iche iche; unu adaa l'alì baaru nt̀kpè mkpòla-ododo ono, eze, bù Nebukadineza meru gvube ono ẹja.

⁶ “Iphe bù madzù nwigbaleke-oma oma, ẹ-ta dadu kpurumu; baaru iya ẹja; bẹ aa-paru chee l'ọ-tata-kfukfu ọku teke ono phu.”

⁷ Tọ dù iya bù; anùnu, ẹphe anù opu ono; yẹle ogele ono; l'une ono; l'ùbo ono; l'ogumogu ono; l'adudu ono; m̀kpò iphe bù iphe-egvu, dù iche l'iche; iphe bù ọha, nọnu; iphe bù mbakeshi; m̀ ndu ekfugbaa okfu-alì, dù iche l'iche adashia l'alì; baaru nt̀kpè mkpòla-ododo ono, eze, bù Nebukadineza meru ono ẹja.

Ndibe Nchileke, nweru obu

⁸ Ya ndono; yọ b̀ru teke ono b'o nweru ndu edzeje mkpò-kpodo; maru iphe e-me echile, byaru bya ekfulahaa iphe ndu Ju meru.

⁹ Ẹphe abyakfuta Nebukadineza; bya asù iya: “Ndzù ngu; ndzù ogologo; nggùbe eze!”

¹⁰ “Nggùbe eze; ì t̀ru ekemu sù t'iphe bù onye nùru opu ono yẹle ogele ono; l'une ono; l'ùbo ono; l'ogumogu ono; l'adudu ono; m̀kpò iphe bù iphe-egvu, dù iche l'iche; t'ọ daa l'alì; baaru nt̀kpè mkpòla-ododo ono ẹja; ¹¹ l'onye ẹ-ta dadu; baaru iya ẹja; bẹ aa-paru chee l'ọ-tata-kfukfu ọku. ¹² Obenu l'ọ nweru ndu Ju, i yeru t'ẹphe leta alì Bábyilonu, ẹ-ta ngaduru nggùbe eze nchì. Ndu ono bù Sheduraku; Míshaku; m̀ Abedinego. Ẹphe te jejeduru agwa ngu ozi; ọphu

ẹ̀phe 'abajẹ̀duru ntẹ̀kpe mkpọ̀la-ododo ono, i meru gvube ono ẹ̀ja.”

¹³ Ya ndono; ẹ̀hu agbahu Nebukadineza to-toroto; yo ziwaphu t'e kuaru iya madzù ẹ̀to ono, bụ́ iya bụ́ Sheduraku; Míshaku; mẹ́ Abedinego. E je eduta ndu ono dobe l'ifu eze. ¹⁴ Eze, bụ́ Nebukadineza eku ẹ̀phe: “Sheduraku; Míshaku; mẹ́ Abedinego! ?Unu dupho ono; l'unu jìkaru l'unu te ejeduru agwa iya ozi; ọ̀phu unu abaduru ntẹ̀kpe mkpọ̀la-ododo-a, ya meru gvube ẹ̀ja?

¹⁵ Nta-a bụ́: unu -nùlephu opu; l'ogele ono; l'une ono; l'ùbo ono; l'ogumogu ono; l'adudu; mẹ̀kpo iphe bụ́ iphe-egvu, dù iche l'iche; unu adashia l'alì; baaru ntẹ̀kpe ono, ya meru ono ẹ̀ja. Unu -mee ya ẹ̀ge ono b'ọ̀ dũkwa-a mma. Ọ̀ -bũkwanuru l'unu ta abaduru iya ẹ̀ja; bẹ́ aapakwaru unu teke ono teke ono chee l'ọ̀-tata-kfukfu ọ̀ku. ?Bũkpoo onye bụ́ chi ọ̀bu, a-dù ike dzọ̀o unu l'ẹ̀ka yẹ̀be eze?”

¹⁶ Sheduraku; Míshaku; mẹ́ Abedinego asù iya: “Nggube Nebukadineza; ayi te eyekwaru ngu ọ̀nu l'okfu-a. ¹⁷ Ọ̀ -bùru l'a chiru ayi ye l'ọ̀-tata-kfukfu ọ̀ku ono; bẹ́ Nchileke, bụ́ onye ayi ejeru ozi a-dũkwa-a ike dzọ̀futa ayi; nafuta ayi l'ẹ̀ka nggube eze. ¹⁸ Ọ̀ -bùru l'ẹ̀ tọ̀ nafutadu ayi; bẹ́ ayi eme t'ì maru l'ẹ̀ to nwedu iphe e-me t'ayi jeeru agwa ngu ozi; m'ọ̀ bụ́ baaru ntẹ̀kpe mkpọ̀la-ododo ono, i meru gvube ono ẹ̀ja.”

Ọ̀-tata-kfukfu ọ̀ku

¹⁹ Meji agbahu Nebukadineza to-toroto l'ẹ̀ke Sheduraku; Míshaku; mẹ́ Abedinego nọ. Yo zi t'a dũ-nwua ọ̀-tata-kfukfu ọ̀ku ono t'ọ̀ ka

nshinu ugbo ẹsaa; l'ẹge ọ dujehawa. ²⁰ Yọ sù ndu soja iya; ndu ọp̄hu bụ ike-ka-l'ọgu t'ẹphe kee Sheduraku; Míshaku; mẹ Abedinego ẹgbu; chíru ẹphe ye l'ọ-tata-kfukfu ọku ono. ²¹ A bya egude ẹphe kee ẹphe ẹgbu; keyyabe ẹphe l'uwe kpowula-kpowula; mẹ lọngu, ẹphe yetsuaru; mẹ l'iphe ẹphe keru l'ishi yẹle uwe ẹphe ndu ọdo; nwuru ẹphe ye l'ọku ono, ata kfukfukfu ono. ²² Ekemu ono, eze t̄uru ono; mẹ ire ọ-tata-kfukfu ọku ono shihubetaru ike; k'ọp̄hu bụ l'ire iya j̄iko ndu soja ono, pataru Sheduraku; Míshaku; mẹ Abedinego ono kegbushia. ²³ E kee ọmadzu ẹto ono; mbụ Sheduraku; Míshaku; mẹ Abedinego kẹ gbagbadidi nwuru ye l'ọku ono.

²⁴ E ji ekfua; Nebukadineza ezilihu l'ẹke ọ nọ; ẹke ọ phuru iphe d̄u iya biribiri. Yọ sù ndu mgbazi iya: “?Tọ b̄udunua ọmadzu ẹto b'e keru ẹgbu chee l'ọku-a?”

Ẹphe asụ iya: “Ọ kwa iya; eze.”

²⁵ Yọ sù ẹphe: “Unu lenu; ya gbe phukwaa ọmadzu ẹno, e te kedu ẹgbu, ejephe ẹge d̄u ẹphe mma l'ọku ono; ọp̄hu ọ d̄udu iphe mekaru ẹphe. Onye ọp̄hu kwe ẹphe ẹno d̄u l'ọ b̄u nwatibe Nchileke!”

Nebukadineza ekele Nchileke

²⁶ Nebukadineza abya ejenyaba ọ-tata-kfukfu ọku ono ntse; rangarahu: “Sheduraku; Míshaku; Abedinego! Unubẹ ndu ozi Nchileke, b̄u Ọkaribe-Kakọta-Nụ. Unu lufutawaru-o!”

Sheduraku; Míshaku; mẹ Abedinego eshi l'ọku ono lufuta. ²⁷ Iphe b̄u ndu anochi ẹnya eze

l'ọnu-ogo ọnu-ogo; ndu gọvano; ndu l'etsota ọ-chi-ọha; mẹwaru ndu agbaziru eze ọzo l'alì ono abya edzua t'ẹphe phụ iphe meru nụ. Ẹphe aphua l'ọku ono ta dudu iphe o meru ndu ono; mbụ l'ẹ to kedu m'ọo ọnu ẹgbushi ẹphe; ọphu ọ dudu iphe o meru uwe ẹphe; ọphu ẹphe eshikpoduanu nshishi ọku.

²⁸ Nebukadineza asụ: “T'ajaja bụru kẹ Nchileke Sheduraku; Míshaku; mẹ Abedinego; mbụ Nchileke, yeru ojozi iya; yọ bya adzọo ndu ozi iya, bụ ndu kweru lẹ nk'iya, bụ ndu kwefuru íkè ome ekemu yẹbe Nebukadineza; tabua ọdo iya l'ọ -bụru egbugbu t'e gbua ẹphe m'o be kẹ t'ẹphe jeeru agwa ozi; m'ọ bụ baaru iya ẹja; l'ẹ ba bụ Nchileke ẹphe. ²⁹ Nta-a; bẹ yẹbe eze atụ ekemu; sụ: Ndiphe l'ọphu; iphe bụ mbakeshi, nọnu; mẹ ndu ekfu okfu-alì, dọ iche l'iche, kfurushiru Nchileke Sheduraku; Míshaku; mẹ Abedinego; bẹ ee-bu anụ ẹphe tẹyiteyi; tsukposhia ọlo ẹphe; yọ kuru bụru ikpo mkpọkpo-ọzulo; kẹ l'ẹ tọ dudu agwa, a-dụ ike adzọo madzụ ẹge-a, Nchileke dzọru-a!”

³⁰ Ya ndono; eze abya akpọlia ọkwa Sheduraku; Míshaku; mẹ Abedinego; yọ ka nshinu l'alì ndu Bábyilọnu.

4

Nrọ k'ẹbo, Nebukadineza arọ

¹ Ọwaa bụ ozi, eze, bụ Nebukadineza ziru t'e zikota iphe bụ mbakeshi; mẹ ndu ekfu okfu-alì, dọ iche l'iche lẹ mgboko gbaa mgburumburu:

T'ọ dukwaru unu lẹ mma!

² Ọ̀otso yẹ̀be Nebukadineza ẹnà tẹ̀ ya dooru unu iphe-ọ̀phulenyà; mẹ̀ iphe-ọ̀hubama, dughbaa biribiri, Nchileke, bụ̀ Ọ̀karibe-Kakọ̀ta-Nụ̀ meru iya.

³ Iphe-ọ̀phulenyà Nchileke paru ẹ̀ka.

Ège ono; bẹ̀ iphe dọ̀ biribiri,
oomeje dukwaphu egvu.

Eze, ọ̀ bụ̀; bẹ̀ ọ̀-ọ̀buru jeye lẹ̀ tutu yoyo.

Ọ̀-ọ̀buleruphu ishi tsube
l'ọ̀gbo sweru ọ̀gbo.

⁴ Yẹ̀be Nebukadineza nọ̀ l'ẹ̀hu-gudangu l'ufu iya; ẹ̀ku l'abyaru iya kẹ̀ kùbukubu. ⁵ Ya arọ̀tsua nrọ̀, ya rọ̀ru; egvu abya iya l'ẹ̀hu. Lẹ̀ ya zẹ̀ l'oshi-azẹ̀e ya; bẹ̀ iphe byalẹ̀ru iya phụ̀ l'obu; mẹ̀ àphù, ya phuru yeru iya egvu.

⁶ Tọ̀ dọ̀ iya bụ̀; ya abya atua ekemu sù t'a jìko ndu mmamiphe, nọ̀kota l'alì Bábyilonu-a kuaru iya t'ẹ̀phe kọ̀oru iya iphe nrọ̀ ono bụ̀. ⁷ Yo be teke ndu amamanshi; ndu agwọ̀gwo; ndu edzeje mkpọ̀-kpodo; mẹ̀ ndu njibya byaru; ya abya ezeeru ẹ̀phe nrọ̀ ono; ọ̀phu ẹ̀phe adudu ike kọ̀oru iya iphe ọ̀ bụ̀.

⁸ E megee; Dánẹ̀lu abyatashia. Yọ̀ bya ezeeru iya nrọ̀ ono. Dánẹ̀lu ono b'a guru Beluteshaza, bụ̀ iya bụ̀ agwa yẹ̀be eze; ume k'agwa ọ̀phu dọ̀ nsọ̀ anọ̀du iya l'ẹ̀hu.

⁹ Ya asù iya: “Beluteshaza; onye ishi ndu amamanshi. Ya mawaru l'ume k'agwa, dọ̀ nsọ̀; bẹ̀ nọ̀ ngu l'ẹ̀hu; ọ̀phu ọ̀ dudu iphe e domiru edomi, atsuje ngu l'ẹ̀hu amaru. Ọ̀waa nrọ̀, ya rọ̀ru. Byiko kọ̀oru iya iphe ọ̀ bụ̀. ¹⁰ Ọ̀waa iphe ya phuru l'ẹ̀ke ya zẹ̀ l'oshi-azẹ̀e ya ndọ̀-ọ̀: Ya abya elee ẹnà; oshi, evudowa l'echi

mgboko gẹ̀degede. Oshi ọ̀bu etsee ẹ̀ringe-ẹ̀ringe ẹ̀ringe-ẹ̀ringe. ¹¹ Oshi ọ̀bu jaru rikarika; shihu ike; dukfuru l'igwe. Mgboko gba mgburumgburu aphukota iya. ¹² Mkpẹ̀kwo iya amakọ̀ta ntumatu; yọ̀ mĩa wọ̀kfuru; akpuru iya aburu nri ndu mgboko mgburumgburu. O bu lẹ̀ mkpuli iya; bẹ̀ unwu-anu-egu anọ̀duje l'atuta ume; unwenu, ephe l'eli aburu l'ekali iya; bẹ̀ ephe akpajẹ̀ ẹ̀kfuna. Iphe, bu iphe, nọ̀ ndzụ̀ lẹ̀ mgboko-a bu akpuru iya bu nri ephe.

¹³ “L'àphù ono, ya phuru lẹ̀ ya zẹ̀ azẹ̀ ono; bẹ̀ ya bya ele ẹn̄ya; ojozi ọ̀bu, bu onye dũ̀ nsọ̀ eshi l'igwe buru pherekete. ¹⁴ Yọ̀ raa ya arara rashia ya ike; sù: 'Gbutsua oshi ono; nggu akwashia ya ekali; nyishia ekwo iya. Akpuru iya; bẹ̀ ii-chikashi; tũa nanu nanu. Chikashia unwanu, kuru lẹ̀ mkpuli iya; nggu emee t'unwenu, betsuaru l'ekali iya phekashihu! ¹⁵ Olee haa ukfu iya yẹ̀le ọ̀gbaragba iya l'alì; t'e gude gwogirigwo igwè; mẹ̀ gwogirigwo ope ru-pee mkpirikpi ukfu iya ono mgburumgburu yẹ̀le akwara iya; t'ọ̀ kwaa l'alì l'ime egbudu ẹ̀ke ono.

“ T'iji, shi l'igwe nmaa onye ono; yẹ̀le anegu-egbudu aswĩa ya l'ime egbudu kẹ̀ mgboko. ¹⁶ T'e wofu iya egomunggo kẹ̀ madzụ̀; mee ya t'ọ̀ buru egomunggo k'anegu-egbudu a-nọ̀ iya l'ehu gbururu jeye t'afa esaa swee.

¹⁷ “ 'Ndu tũ̀ru ekemu-a bu ndu ojozi. Yọ̀ buru ndu dũ̀ nsọ̀ suru l'ọ̀o ẹ̀ge ọ̀o-dũ̀ ndono. Oo ya bu k'ọ̀phu iphe madzụ̀ nwigbaleke-oma amaru l'ọ̀o Okaribe-Kakọ̀ta-Nu bu onye, ndu eze, achi mgboko gbaa mgburumgburu nọ̀ l'eka; l'ọ̀o onye, Nchileke chiru obu iya l'ọ̀o-nu eze b'ọ̀ nuje iya;

m'ọ -ruhuduru ọ bụru onye ọnya katsụkpo alala l'iphe bụ madzụ.'

¹⁸ “Ọ bụ nrọ ọbu, mụbe Nebukadineza rọru ọbu ndono. Nta-a; Beluteshaza bụ t'i kọoru mu iphe nrọ ono bụ; kẹ l'ẹ tọ dudu m'ọo onye lanu lẹ ndu mmamiphe nọ l'ali-eze mu, duru ike kọoru mu iphe ọ bụ. Obenu lẹ nggụbedua a-dụ-a ike kọo ya; kẹ l'ume k'agwa ọphu dụ nsọ; bẹ nọ ngu l'ẹhu.”

Dánẹ̀lu akọ iphe nrọ ono bụ

¹⁹ Ya ndono; Dánẹ̀lu akpọo beru. Dánẹ̀lu bụ onye ono, a gụru Beluteshaza. Eze asụ iya: “Beluteshaza; tẹ nrọ ọbu; m'ọ bụ iphe ọ bụ ba atọfukwa ngu meji!”

Beluteshaza asụ eze: “Onye nwe mu nụ. Tẹ nrọ-a vù-chikwaa l'ẹhu ndu ọhogu ngu. T'iphe nrọ ono bụ bụkwaru ndu ị dū ashi; bẹ oo-gbe mee l'ẹhu ẹphe. ²⁰ Nggụbe eze; oshi ono, ị phuru, vuru; jaa ajaja; shihu ike; ọnungonu iya l'achi l'akpamigwe; iphe bụ mgboko aphụkota iya; ²¹ ẹkwo iya l'ama ntumatu; yọ mja wọkfulu; bụru nri dzuru ndiphe mgburumgburu; bụru agu ẹke ụnwu-anụ-ẹgu anọduje atuta ume; nwetsuaru ẹke ụnwenu, ephe l'eli akpajẹ ẹkfuna l'ẹkali iya; ²² bẹ bụkwa nggụbedua l'onwongu bụ oshi ono; eze. I vuwaru; nweru ike; ụdù ngu eruwa ẹke igwe beru; ali eberu.

²³ “Nggụbe eze; i phuru nwozi, dū nsọ, shi l'imigwe bụru pherekete; sụ: ‘T'i gbutsua oshi ono; mebyishia ya; ọlobu; hakwaa ukfu iya t'o gvuru; ọgbaragba iya akwaa l'ali; t'a rụphee ya gwọgiriwo ịgwè; mẹ gwọgiriwo ope

mgburumgburu t'ò nòdu l'ime ẹgbudu l'egu ẹke ono.

“ T'iji, shi l'igwe nmaa onye ono; yẹle ẹjo anẹgu-ẹgbudu aswĩa ya l'ime ẹgbudu afa ẹsaa.’

²⁴ “Eze; ọwaa iphe nrọ ono bụ ndọ-ọ: Ọ kwa iphe Nchileke, bụ Ọkaribe-Kakọta-Nụ sụru l'oo-me l'ẹhu nggube nnajiufu mu b'ì phuru ono.

²⁵ Aa-chìfu ngu l'ẹke madzụ nọ; nggu eje eburu l'ẹgbudu l'ọ bụ anụ-ẹgu-ẹgbudu; l'ata ẹgbudu l'ọ bụ eswi. Nggu angulaha a iji, shi l'igwe; ngu-guhu angu-guhu. Ịi-nọ l'ẹgbudu ono afa ẹsaa jeye teke ịi-maru l'ọo Ọkaribe-Kakọta-Nụ bụ onye alì-eze ndu eze, achitsua mgboko gbaa mgburumgburu nọ l'eka; l'ọ bụ onye, ọ chiru obu iya l'ọo-nụ iya b'ọ nùje iya. ²⁶ Mkpìrikpi ukfu oshi ono yẹle ọgbaragba iya ono, ọ tũru ekemu t'a haa ono bụ iphe ọ bụ bụ l'alì-eze ngu a-nọkwa-ziru ngu teke ị maleruphu l'ọo Nchileke achì. ²⁷ Ọo ya bụ; nggube eze; kwekwa mee iphea, mu abyaru ngu ekfurua: Wata ome iphe dũ nhamunha gude dokwazi ẹke, i meswehawaru emeswe; nggu awata omeru ndu, aakpa ẹhu ọhuma gude nwefu akirishi akirishi ono, i shi eme ono. T'a maru; mẹ ịi-dũ ike chikobe onwongu; kpọo nwukfu.”

Nrọ Nebukadineza avu

²⁸ Iphe ono l'ọ ha mekotaru Nebukadineza.

²⁹ A nọtsulephu ọnwa iri l'ẹbo; k'ọphu ọ rọru nrọ ono; yọ nọdu l'eli obu-eze iya lẹ Bábyilonu l'akpaphe. ³⁰ A nọnyalephu; yọ sụ: “?Unu phurua ẹge Bábyilonu habe nshinu, bụ yẹbedua

gude ike k'ẹ̀ka iya mee ya; t'o koshi ẹ̀ge ọ̀du-biribiri iya habe?"

³¹ Ya ndono; yọ kpukwadurua okfu ono l'ọnu; olu e shi l'imigwe sù iya: "Nggube eze, bụ Nebukadineza; ọwaa ẹ̀ge, a tų-buwaru l'ọo-dų: ike ono, i gude bųru eze ono b'a nafuakwaru ngu! ³² Aa-chifu ngu l'ẹ̀ke madzų bu; nggu alashia l'ẹ̀gbudu; nggu l'anẹ̀gu-ẹ̀gbudu eje eburu. Ịi-ta ẹ̀gbudu l'ọ bų eswi afa ẹ̀saa gbururu jeye teke ịi-maru l'ọ bų Ọkaribe-Kakọta-Nų bų onye ndu eze, achi ndiphe mgburumburu nọ l'ẹ̀ka. L'ọ bų onye, ọ chi ru obu iya t'ọ bųru eze b'ọ nuje iya."

³³ Ekfukfu, ookfukwadu iya-a; yọ vųwaphu l'ẹ̀hu Nebukadineza. A chifu Nebukadineza l'ẹ̀ke madzų nọ; yo je atalaha ẹ̀wu l'ọ bų eswi. Iji adashilaha ya. Yọ nọdu l'ẹ̀gbudu ono jeye ẹ̀gbushi erua ya hatsua ya l'ọ bų ẹ̀ba ugo; nvo ẹ̀ka iya erua gųpyishitsua ya l'ọ bų nvo nwenu.

Izimana ala eze azų

³⁴ A nọtsulephu afa ẹ̀saa ono; mube Nebukadineza anọdu l'ẹ̀gbudu ono palia ẹ̀nya lee igwe; egomunggo abya alata mu azų. Mu abya etulaha Ọkaribe-Kakọta-Nų ẹ̀pha; jalaha ya ajaja; kwabelaha ya ugvu; mbų onye ono, anọ ndzų gbururu jeye lẹ tutu yoyo ono.

Achichi ono;
be ọo-chi jeye lẹ tutu yoyo.
Ali-eze iya anọ tsube
l'ogbo sweru ogbo.

³⁵ Ẹ tọ dųdu iphe ọ guberu
ndu ọphu, bu lẹ mgboko

gbaa mgburumgburu.
 Yò buru ẹge, dù iya mma;
 bẹ oomeje unwu imigwe;
 mẹ ndu bu lẹ mgboko.
 Ẹ to nwedu onye ha
 kẹ t'ò lólàa ya ẹka azọ;
 ọphu onwedu onye
 a-sụ-ghe iya:

“?Nanụ ẹge ọ dù?”

³⁶ Ya ndono; mu abya enwetalephu onwomu; ugvu, e shi akwabeje mu; mẹ ọdu-biribiri mu alaphutaru mu azọ. Yo mee; a wata mu ọkwaberu ugvu ẹge gbaru onye eze. Ndu shi akpọ-zijeru mu ọzo; mẹ ndu nweru ẹnya achọlahaa mu abya. A bya bya eworu eze ono, mu shi buru ono nụ-phu mu azọ; mee; mu abya akabaa onweru ike; ma l'ẹge mu shi nweru iya. ³⁷ Nta-a; bẹ mụbe Nebukadineza etu eze k'igwe ẹpha; l'akwabẹ iya ugvu; l'ekutse iya; kẹ l'iphemiphe ọbule, o me adukotaje mma; vudo nhamunha. Ọdo bụ lẹ ndu eku onwẹphe ekuku; bẹ ọolo-tsutaje.

5

Iphe e deru l'oshi-epoto

¹ Yo be ujiku lanụ; eze, bụ Belusheza abya ekukoo unu madzụ labụ l'ukporo madzụ iri, bụ ndu nweru ẹnya; gbaaru ẹphe ajị. Ẹphe l'iya abya adọ; ngulahaa mẹe. ² Ẹphe angunyaa mẹe ono; Belusheza ezia t'e je achita okoro mkpọla-ododo; mẹ kẹ mkpọla-ọcha, nna iya, bụ Nebukadineza gwotaru l'eze-ulo Nchileke lẹ

Jerúsalemu; k'ọphu yẹbe eze; ndu nweru ẹnaya l'ọchichi iya; unyomu iya pẹ; mẹ nnufu iya pẹ e-gude iya ngua mẹe.

³ E je achitaru iya okoro mkpọla-ododo; mẹ kẹ mkpọla-ọcha ono, e gwokoru l'eze-ulo Nchileke lẹ Jerúsalemu ono. Yẹle ndu nweru ẹnaya l'ọchichi iya; mẹ unyomu iya pẹ; mẹ nnufu iya pẹ angulaha ya mẹe.

⁴ Ẹphe angu mẹe ono; l'ekele agwa ọphu e meru lẹ mkpọla-ododo; mẹ kẹ mkpọla-ọcha; mẹ ọphu a kpuru l'ope; mẹ k'ígwè; mẹ k'oshi; mẹ ọphu, e gude mkpuma pyia.

⁵ A bya ele ẹnaya; ẹka madzu emifuta bya edelaha iphe l'oshi-ẹpoto l'ifu ẹke urọku ẹphe gvuru l'ufu-eze ẹke ono. Eze aphua ẹka onye ono, ede iphe ono.

⁶ Eze anwaa; chihu echihu. Meji atọfu iya; nkwo, nọ iya l'ẹhu atsukota iya ume; k'ọphu bu l'ikpere kugbabetuaru iya akugbabe.

⁷ Yo chiwaphu mkpu t'e kuaru iya ndu agwoḡwo; ndu maru ẹnaya mkpọ-kpodo; mẹ ndu njibya t'ẹphe bya. Yọ sọ iphe bu ndu mmamiphe, nọ l'alì Bábýilonu: "L'o onye -duru ike guta iphe-a, e deru l'oshi-ẹpoto-a; kọoru iya iphe ọ bu; bẹ ee-ye uwe uswe; nyabẹ iya iyagba, e meru lẹ mkpọla-ododo; bya emee ya onye k'ẹto lẹ ndu ishi, achì alì-a."

⁸ Tọ dụ iya bu; iphe bu ndu mmamiphe, nọ l'alì-eze ono abya awubata l'ẹphe ha; t'ọ dụ ẹphe onye duru ike guta iphe ono, e deru l'oshi-ẹpoto ono; tọ dụ ẹphe onye duru ike kọo iphe ọ bu.

⁹ Meji akabaa eze atọfu; yọ karu echihu. Ndu ono, nweru ẹnya l'ọchichi iya ono ta ma iphe ẹphe e-me.

Eze ezi; tẹ Dánẹ̀lu bya

¹⁰ Eze-nwanyi anọa olu eze yẹle ndu nweru ẹnya l'ọchichi iya ono l'ẹke ẹphe l'eze tuko nọdu l'ulo agba aji ono; kwe batashia; bya asu eze: "Nggube eze; ndzu ngu ndzu ogologo! Meji ba tofushi ngu! Ophu i chihuhe echihu; du ẹge ono, i du ono! ¹¹ L'ali-eze ngu-a b'o nweru onye ume agwa ophu du nsọ nọ l'ẹhu. Teke nna ngu shi nọdu; be onye ono shi ekoshije le ya bu onye eleruje ẹnya l'iphe; buru onye nweru egomunggo; bya aburu onye maru mmamiphe l'o bu agwa. Eze, bu Nebukadineza; mbu nna ngu shi mee ya onye ishi ndu amamanshi; ke ndu agwoḡwo; ke ndu maru ẹnya mkpo-kpodo ono; me ke ndu njibya. ¹² Nwoke obu bu Dánẹ̀lu b'o za. Iphe eze guru iya bu Beluteshaza. O bu onye nweru oriri; maru mmamiphe; bya enweru egomunggo. O bu onye abuje; a -roo nro; yo ko iphe nro obu bu; buru onye abuje a -tua ilu; yo ko iphe ilu ono bu. Teke iphe atsụ madzu l'ẹhu; yo koshi ẹge ee-me iya. T'e je ekua Dánẹ̀lu t'o bya akoro ngu iphe iphe ono, e deru ono bu."

¹³ Ya ndono; e je ekua Dánẹ̀lu; yo bya evudo eze l'ifu. Eze asu iya: "Bu nggu bu Dánẹ̀lu, tso le ndu nna iya; bu eze kpuru le ndzu l'ali Júda? ¹⁴ Ya nuwaru otu-onu ngu; l'ume agwa ophu du nsọ nọ ngu l'ẹhu. A sukwaruphu l'i bu onye eleruje ẹnya l'iphe; nweru egomunggo; bukwaruphu onye maru mmamiphe,

dụ egvu. ¹⁵ Ndu agwọgwo; mę ndu mmamiphe b'ẹ kuwaru t'ẹphe bya agua iphe-a, e deru l'ẹka-a; kọo iphe ọ bụ; ọphu ẹphe 'adudu ike kọo ya. ¹⁶ Ya nuru l'iphe ẹ te dodu ẹnya; bẹ iikoje; yo doo ẹnya; l'ekoshije ẹge ee-me iphe atsu l'ẹhu. Ọ -buru l'ị gu-tagheru iphe-a, e deru l'ẹke-a; kọoru iya iphe ọ bụ; bẹ ee-ye ngu kpowula kpowula uwe uswe; bya anyabẹ ngu iyagba, e gude mkpọla-ododo mee; nggu aburu onye k'eto lẹ ndu katsua nshinu alị-a."

Ikpe Nchileke

¹⁷ Tọ dụ iya bụ; Dánẹ̀lu asụ eze: "T'iphe ị-ga anyako iya nọduru ngu rụ! Woruru obunggo, i ge ebu iya bua onye ọdo. Ẹ tọ kpoşhiduru tẹ ya ba aguru nggube eze iphe ono, e deru ono; kọoru ngu iphe ọ bụ.

¹⁸ "Nggube Eze; Nchileke, bụ Okaribe-Kakota-Nu meru nna ngu, bụ Nebukadineza eze; bya emee ya; yọ kwata ọswa ha nshinu; bya emee ya; yọ dụ biribiri; nweru ugvu. ¹⁹ Yọ buru kẹ oke ọkwa ono, o meru; yo nweru ono meru iphe iphe bụ ndu nọnu; iphe bụ mbakeshi; mę iphe bụ ndu ekfu okfu-alị, dụ iche l'iche anmahuje ruuruu; l'atsụ ngu egvu. Onye ọ sụru t'ọ nọdu; yọ nọdu. Onye ọ sụru t'ẹ b'ọ nọ; tọo nọdu. Onye ọ sụru t'a kpo-lia l'ọkwa; a kpo-lia ya. Onye ọ sụru t'a kwatsua; a kwatsua ya. ²⁰ Yọ nọnyaa bya anyilaha onwiya ndụ; kulaha onwiya; k'ọphu ọkpoma byaru bya anmaa ya ẹgbudegbu; a nafu iya ike, o gude buru eze; bya anafufua ya ugvu iya. ²¹ A chifu iya l'ẹke madzụ bu; bya emeru

egomunggo anẹ̀gu nù iya. Yẹ̀le nkakfù-ìgara-òswa eje ebua ẹ̀ghirigha. Yò talahaa ẹ̀wu l'ò bụ eswi; iji adashìlahaa ya; gbururu jeye yò bya amaru lẹ̀ Okaribe-Kakọta-Nù bụ onye alì-eze kẹ madzù nọ l'ẹ̀ka. Yò buru onye Nchileke chìru obu iya l'ọo-nù iya b'ọ nùje iya.

²² “Iphe ono l'ọ ha b'ì makọtaru; nggùbe Belusheza, bụ nwatibe iya; ti kwe wozita onwongu alì. ²³ Nggù egbe je akagabẹlerua Nnaji-ufu, bu l'imigwe; k'ọ dọ-ghe ike zia t'e je achìtaru ngu okoro, nọ l'eze-ùlo iya; nggù lẹ̀ ndu nweru ẹ̀nya; unyomu ngu; mẹ nnufu ngu phẹ; unu egude iya ngua mẹ. Unu l'angù mẹe ono l'ekele agwa, e gude mkpọla-ododo kpua; mẹ ọphu e gude mkpọla-ọcha kpua; mẹ lẹ̀ k'ope; mẹ k'ìgwè; yẹ̀le ọphu e gude oshi pyia; mẹ ọphu e gude mkpuma pyia, bukota iphe ta aphudu ọzo; tọ nù iphe; tọ dọ iphe ọ maru. Tii kwabẹ Nchileke ugvu, bụ iya bụ onye gude ndzù ngu; iphemiphe ọbule, iime aburu iya b'ọ nọ l'ẹ̀ka. ²⁴ Ọo ya kparu iphe o ziru ẹ̀ka, deru iphe ono; yò bya edee iphe ono, o deru ono.

²⁵ “Iphe, o deru bụ:

MENE; MENE; TEKELU; PERESINU.

²⁶ “Ọwaa iphe iphe ono, e deru ono bụ:

“Iphe MENE bụ bụ

lẹ̀ Nchileke gụwaru ọboku,
ìi-chì ọgu; bya akabuwa iya.

²⁷ Iphe TEKELU bụ bụ

l'ọ turu ngu l'iphe
aatùje iphe; nggù adapehu.

²⁸ Iphe PERESU bụ bụ

l'alì-eze ngu b'e kewaru ẹ̀bo;

woru nanu nu ndu Mídiya;
bya eworu ophu nu ndu Peshia.”

²⁹ Tò dù iya bú; eze, bú Belusheza eziwaphu t'a chíta kpowula kpowula uwe uswe kwaa Dánèlu ngwa; a bya achíta iyagba, e gude mkpòla-ododo mee nyabè iya. A raa ya arara l'ò búwa iya bú onye k'èto lè ndu ishi, achí alì-eze ono l'ò ha.

³⁰ Yo be l'enyashi mbòku ono gèdegede; e woru Belusheza, bú eze ndu Bábyilonu gbua.

³¹ Onye Mídiya, aha Dariyòsu aghò eze; chìlahaa alì-eze ono. Iphe Dariyòsu gbaru teke ono bú ùkporo afa èto l'afa èbo.

6

Aachìru Dánèlu èjò idzu

¹ Eze, bú Dariyòsu elegee ya enya; yò dù iya mma. Yò bya afòta ùkporo madzù ishingu t'ò búru èphe a-nòdu anò-chi enya iya l'èke, dù iche iche l'alì-eze iya ono.

² Yò bya afòta ùmadzù èto t'èphe búru ishi ndu ono, achítsua alì-eze ono. Onye lanù lè ndu ishi ono bú Dánèlu. Ndu ono, achí achíchi ono a-nòdujè akòru madzù èto ono, e meru ndu ishi èphe ono ège èphe gude achí; k'òphu è-tò dùdu iphe e-yita eze.

³ Ya ndono; Dánèlu abya akakòta iphe bú ndu ono, e meru èphe l'íya ishi ono; jeye lè ndu ophu achí mkpùkpu, hatsua nwanshí. Ishi iya abùru l'ò maru ò me iphe; ume, nò iya l'èhu akpò akpò lè k'òma. Eze emelaha te ya mee ya ishi l'alì-eze ono gbaa mgburumgburu. ⁴ Tò dù iya bú; ndu e meru yèle èphe ishi ono; mè ndu ono,

achìtsua mkpụ̀kpụ̀ ono achọ́lahaa iphe ẹ̀phe e-kobe Dánẹ̀lu l'ọ́ meru l'ọ́chichi ono, ẹ̀phe achi ono. Tọ́ dọ́ iphe ẹ̀phe maru ẹ̀phe a-sụ́ l'ọ́ meru. Tọ́ dọ́ iphe dọ́ ẹ̀ji, ẹ̀phe chọ́-vuru, o meru; kẹ́ l'ọ́ bụ́ onye e gude ire iya ẹ́ka; ọ́phu oomedu iphe dọ́ ẹ̀ji; ọ́phu ọ́opadu ozi iya ẹ́kalanu.

⁵ Tọ́ dọ́ iya bụ́; ndu ono asu: “È tọ́ dọ́kwa iphe ayi e-gudeghe kfugude nwoke-a, bụ́ Dánẹ̀lu; gụ́fukwaphu l'ayi shi l'ụ́zo k'ekemu Nchileke iya.”

⁶ Ya ndono; ndu ono, e meru yẹ́le ẹ̀phe ishi ono; mẹ́ ndu ono, achìtsua mkpụ̀kpụ̀ hatsua nwanshì ono abya wụ́ru jekfube eze sụ́ iya: “Nggube eze, bụ́ Dariyọ́su; tẹ́ ndzụ́ bụ́kwaru nke ngu gbururu jeye lẹ́ tutu yoyo! ⁷ Iphe bụ́ ndu ishi l'alì-eze ngu-a; ndu ọ́kwa ẹ̀phe hatsua nshinu l'amì; ndu ọ́phu achìtsua mkpụ̀kpụ̀ ọ́phu hatsua nwanshì; ndu nchì-zì; mẹ́ ndu gọ́vano; bẹ́ chìru idzu sụ́ t'ayi byakfuta nggube eze t'a tụa ekemu kfushia ya ike; sụ́: t'ẹ́ b'ọ́ dọ́kwa onye a-rọ́ Nchileke iphe; m'ọ́ bụ́ madzụ́ ọ́do; gụ́fu nggubedua. T'e mee ya ẹ́ge ono ụ́kporo abalì l'abalì iri. Onye -dakaru iya nụ́ t'e chee ya l'iduma-agụ́. ⁸ Eze byiko; nta-a bụ́kwa t'i tụa ekemu ọ́bu; de ya edede; nggu ebyia ẹ́ka l'ẹ́kwo iya; k'ọ́phu ẹ́ ta agbanwedụ́ iya agbanwe; bụ́ iya bụ́ ẹ́ge ekemu ndu Mídiya; mẹ́ kẹ́ ndu Peshiya aduje, ẹ́ ta dọ́du onye agbanweje iya agbanwe.”

⁹ Eze ekweta bya atụa ekemu ọ́bu; de ya edede.

Eekpe Dánẹ̀lu nkfugbu

¹⁰ Tọ́ dọ́ iya bụ́; yo be teke Dánẹ̀lu bya amaru l'ekemu ono b'a rawaru arara; yọ́ lashia l'ufu. Yo

rua bya abahụ l'ulo-eli iya; nyikobe imeli iya; bahu lẹ mkpura ophu windo iya gharu ifu l'uzo Jerúsalemu. Yo gbushi ikpere; ọdu l'ẹke ono kfulahaa l'anụ Nchileke ugbo ẹto l'uboku; l'ekele Nchileke iya ekele, bu iya bu ẹge o shi emeje.

¹¹ Ya ndono; ndu ono awuru jeshia ulo Dánẹ̀lu; rua yo kfuwa anụ Nchileke t'ọ gbaaru iya mkpu.

¹² Ẹphe awu-lashia azu; wu-kfube eze k'ekemu ono, o turu ono; su iya: "Nggube eze! ?O kwa l'i tunarua ekemu; raa ya arara t'e b'o dukwa onye a-ro Nchileke iphe; ophu 'arokwa iya madzu odo; gufu nggubedua; su t'e mee ya ẹge ono ukporo abali l'abali iri. Onye dakaru iya nu; be ee-che l'iduma-agu?"

Eze asu ẹphe: "Iphe mu kfuru nguwaru ẹge mu kfuru iya, bu ẹge ekemu ndu Midiya; me Peshiya, ẹ ta dudu onye agbanweje iya agbanwe."

¹³ Ẹphe anodu eze l'ifu; su: "Dánẹ̀lu ono, yi lẹ ndu a kputaru lẹ ndzu l'ali Juda ono; ta ngakwaru nggube eze nchi; ophu ookpakwa ishi l'i turu ekemu; ye ẹka l'ekwo; o kfujekwa anu Nchileke iya ugbo ẹto mboku-mboku." ¹⁴ Eze anulephu iphe ono; ẹhu adaa ya ko. Yo cholahaa ẹge ya e-me dzoo Dánẹ̀lu. Yo choo ege oo-me iya jeye nchi-ejihu; to du.

¹⁵ Ndu ono abyakwa bya awuru jekfube eze odo; je asu iya: "Nggube eze; nyatakwa ẹge ekemu ndu Midiya yele ndu Peshiya du; l'eze -twa ekemu b'e ta mingajekwa iya aminga."

¹⁶ To du iya bu; Eze ezinua; e je egude Dánẹ̀lu kpuru je echee l'iduma-agu. Eze asu

Dánẹ̀lu: “Tẹ Nchileke ngu, ẹ̀ bu onye ị́baru ẹ́ja mkpụ̀rumkpuru dzọkwaa ngu!”

¹⁷ A bya eswita eze mkpuma gude swichia ọ̀nu ọ̀gba ọ̀bu. Eze abya ebyia ya echi-ẹ́ka iya; bya ebyia ya echi-ẹ́ka ndu a maru ẹ́pha ẹ́phe l'alị́-eze iya; t'ẹ́ b'a gbanweshi ọ̀nodu Dánẹ̀lu.

¹⁸ Eze atụgbua; yọ́ ẹ́bu iya ọ́la l'ufu iya. Yọ́ nọ́kọta ẹ́nyashi ono; ọ́phu o ridu nri; ọ́phu ọ́ dudu onye kuru nkwa kpengu l'ifu iya kẹ́ l'eeme iya ẹ́hu-ọ́tso-ẹ́na. Ọ́phu ọ́ dudu ike kuru mgbenya.

Aadzofuta Dánẹ̀lu l'ọ̀nu agụ

¹⁹ Yo be l'oswi ngguge; eze ekwolihu gbaru jeshia l'ọ̀nu ọ́ka-agụ ono.

²⁰ Yọ́ byarutadelephu ọ́ka-agụ ono, e cheru Dánẹ̀lu ono ntse; gude olu-aphụ kua Dánẹ̀lu: “Dánẹ̀lu; nwozi Nchileke, nọ́ ndzụ. Nchileke ngu ono, ị́baru ẹ́ja mbọ́ku-mbọ́ku ono; ọ́ dọ́du-a ike dzọ́o ngu l'ẹ́ka agụ?”

²¹ Dánẹ̀lu asụ eze: “Nggụbe eze; ndzụ dzukwaa ngu gbururu jeye lẹ́ gbururu! ²² Nchileke mụbe Dánẹ̀lu yekwaru ojozi iya; yọ́ bya apyichishia agụ ẹ́ka l'ọ̀nu; tọ́ dọ́ ọ́phu leri iya m'ọ́ ẹ́bu nvo; kẹ́ l'ẹ́ tọ́ dudu iphe ọ́o-sụ lẹ́ ya mejeru iya; ọ́phu ọ́ dudu iphe ya mejeru nggụbe eze.”

²³ Ẹ́hu egbe bya teke ono bya atsọshilaha eze ẹ́na ike. Yo zia t'e je edufuta Dánẹ̀lu l'ọ̀gba ono. A bya edufuta Dánẹ̀lu l'ọ̀gba ono; ọ́phu ọ́ dudu ẹ́ke iphe mekaru iya; kẹ́le Dánẹ̀lu ẹ́bu onye dakoberu Nchileke iya.

²⁴ Eze atụa ekemu; e je achịta ndu ono, boberu Dánẹ̀lu ibo ono; chíru ye l'iduma-agụ; ẹ́phe

l'unyomu ẹ̀phe; mẹ́ l'unwu ẹ̀phe. Ọ̀phu agụ́ ono 'ekwedu t'ẹ̀phe rua alì; mbụ́ vụa ẹ̀phe avụ́vu; taa taa ọ̀kpu ẹ̀phe.

Dariyọ̀su ekweta lẹ́ Nchileke kẹ́ Dánẹ̀lu bụ́ iya

²⁵ Tọ́ dọ́ iya bụ́; eze, bụ́ Dariyọ̀su abya edeeru iphe bụ́ ndu nọ́nu; mẹ́ mbakeshi nọ́nu; mẹ́ l'iphe bụ́ ndu ekfu okfu-alì, dọ́tsua iche l'iche l'alì ono gba mgburumgburu ẹ̀kwo; sụ́:

“T'ọ́ dọ́kwaru unu lẹ́ mma!

²⁶ “Nta-a; bẹ́ mu tọ́kwaru ekemu sụ́-agma: T'onymonye ọ̀bule; l'ẹ̀kemeke ọ̀bule l'alì-eze-a, mu tsujekwa Nchileke Dánẹ̀lu egvu; kwabẹ́ iya ugvu!

“Ishi iya aburu l'ọ́ bụ́ iya bụ́
Nchileke, nọ́ ndzụ́;
bya aburu Nchileke,
a-nọ́ nụ́ jeye lẹ́ tutu yoyo.
Alì-eze iya ta dọ́du onye
byaru bya echika iya echika.
Ọ́ bụ́ iya a-chì jeye l'ikperazụ́.

²⁷ Ọ́nafutaje madzụ́;
mbụ́ ọ́ bụ́ onye adzọ́je madzụ́.
Oomeje iphe-ọ̀phulenyà;
mẹ́ iphe-ọ̀hubama,
dọ́gbaa biribiri
l'imigwe; mẹ́ lẹ́ mgboko;
Ọ́ dzọ́futaru Dánẹ̀lu t'agụ́ ba atagbu iya.”

²⁸ Ya ndono; Dánẹ̀lu abya abalahaa ụ́ba teke ono, Dariyọ̀su bụ́ eze; mẹ́ teke Sáyírosu kẹ́ Peshia bụ́kwaphu eze.

7

Àphù, Dánẹ̀lu phuru

¹ Yo be l'afa mbụ, Belusheza bụ eze ndu Bábyilonu, wataru achìchi; Dánẹ̀lu azẹru l'oshi-azẹe ya; yọ buru iya mgbenya; yọ rọo nrọ; phutsua iphe; yo tehulephu bya eworu iya deshia l'ẹkwo.

² Dánẹ̀lu asụ: “Yo be l'enyashi; mu arọ nrọ; a bya ele ẹnya; oke pherephere, shi ọzo ẹno l'igwe ada phuphuphu ephe l'eze ẹnyimu obu. ³ Ẹjo anẹgu ẹno, gbatsuaru iche l'iche eshi l'ime eze ẹnyimu ono mifutatsua.

⁴ “Ọphu vu ọzo mifuta dụ l'ọ bụ agụ. Ọ nweru ẹbà dụ l'ọ bụ k'ugo. Mu anọdu elekpe l'iya phụ ẹnya. A bya akwashia ya ẹbà ono. A bya apalia ya l'alị gvube egvube; yo gude ọkpa labụ vudo l'ọ bụ madzụ. A bya eworu obu madzụ ye iya l'ẹhu.

⁵ “Anụ k'ẹbo evudokwa mu phụ l'ifu. Onanu dụlephu l'ọ bụ biye. A bya apalia yẹbedua mgberemeke iya lanụ apali. Ọ kpụ ọkpu nggara- iphe ẹto l'ọnu; yọ phatsuaru iya apharu lẹ mgbaku eze. A sụ iya: ‘T'o gbeshi; taa anụ, ha nshinu!’

⁶ “Onanu emege; mu abya ele ẹnya; anụ ọdo evudowa mu l'ifu. Onanu dụ l'ọ bụ agụ; fua ẹbà ẹno l'okpurukpazu iya. Ẹbà iya ono adụkotalephu l'ọ bụ kẹ nwenu. Anụ onanu nweru ishi ẹno. Yọ buru iya b'e meberu ishi t'ọ chị.

⁷ “Onanu emetsua; mu abya aphua àphù ọdo l'enyashi ono. Mu abya ele ẹnya; anụ k'ẹno anọduwa mu l'ifu. Anụ onanu, anyị ishi ẹdzu;

l'eye egvu ono; nweru agburu-ẹ̀hu, ẹ̀hu egvu. Eze, nọ́ iya l'ọ́nu ẹ̀dutsua l'ọ́ ẹ̀hu ẹ̀gwè. Iphe, ẹ̀hu iphe ọ́ ẹ̀buru ẹ̀ye ẹ̀ya; ẹ̀ye ọ́odaje pyaa l'ẹ̀hu; laa ya ẹ̀viriviri; gude ọ́kpa dzọ́o ọ́phu ẹ̀hodu nọ́ pyakapyaka. Ọ́wananu gbaru iche ẹ̀ye ndu ọ́phu. Ẹ̀bedua nweleruphu mpo iri.

⁸ “Mu l'arịkwadua ẹ̀ye mpo ono; ẹ̀ye nọ́du mu l'ifu futa mpo ọ́do. Onanu ha nwanshii. Ẹ̀ye ẹ̀buru l'ẹ̀ke mpo ndu ọ́do futatsuaru; b'ọ́ futaru l'echi ẹ̀phe. Ya ndono; a bya aswọ́fu iya mpo ẹ̀to ẹ̀ye mpo ono, o fukotaru ono. Nwa mpo nshii ono abya akfushia ẹ̀ya, ẹ̀hu l'ọ́ ẹ̀hu ẹ̀ye madzọ́; bya emota ọ́nu, etu onwiya ẹ̀pha.

⁹ “Mu anọ́du ele iya ẹ̀ya:
 a bya eworu aba-eze gvube.
 Onye ono, ẹ̀hu
 O-shi-l'ede-nwede ono abya anọ́du iya.
 Uwe iya acha
 pemu-pemu l'ọ́ ẹ̀hu eberugo.
 Ẹ̀gbushi iya acha
 swarışwari l'ọ́ ẹ̀hu ẹ̀ye aturu.
 L'aba-eze iya ono; ẹ̀ye ọ́ku enwu.
 Ọ́kpa aba-eze ono
 ẹ̀hokota ọ́-tata-kfukfu ọ́ku enwu iya.

¹⁰ Ọ́ku, atso l'ọ́ ẹ̀hu nggele;
 eshi iya l'ifu awushi.
 Ẹ̀nu kuru ẹ̀nu l'ejeru iya ozi;
 ẹ̀nu iri ugbo ẹ̀nu iri ọ́do
 evudo iya l'ifu.
 A bya anọ́-zia k'ikpe;
 a bya ekpuhashia ẹ̀kwọ́.

¹¹ “Mu anọ́du egekpelephu nchii l'ẹ̀pha ono, nwampo ono etukpelephu onwiya ẹ̀pha ono. Mu

elekpelephu ẹn̄ya jeye e woru an̄u ono gbua; woru ugwehu iya mebyishia; nwuru che l'ọ̀ku ono, enwu phophopho ono. ¹² A natakotaru an̄u ndu ophu l'ẹ̀phe ha ike ẹ̀phe; ọ̀bule a haru ẹ̀phe t'ẹ̀phe nonyafua ndz̄u.

¹³ “L'iphe ono, mu phukotaru l'enyashi ono; be mu bya ele ẹn̄ya; onye dulephu l'ọ̀ bu Abubu-Ndiphe egude urukpu shi l'igwe abya. Yo bya abyaruta l'ifu O-shi-l'ede-nwede ono; e duru iya durua eke, ọ̀ no gedegede. ¹⁴ A bya an̄u iya ike ochichi; me ọ̀du-biribiri l'ẹn̄ya; bya anukwa iya phu ike t'ọ̀ chi l'ọ̀ bu eze. Iphe bu ndu ali, nonu; me iphe bu mbakeshi nonu; me l'iphe bu ndu okfu-ali, du iche l'iche l'abaru iya eja. Ochichi iya a-nolephu jeye le tutu yoyo; ophu ọ̀ byadu agvu agvugvu. Ali-eze iya bu ophu e ta byadu bya akpaka akpaka.

Iphe nro ono bu

¹⁵ “To du iya bu; yo bya awata otsu mube Dánẹ̀lu l'ehu; mbu aphu ono, mu aphutsua ono etee mu ukfu. ¹⁶ Mu abya ejekfu onye lanu le ndu vudo l'eke ono su iya t'ọ̀ koodukwaru mu iphe iphe ono bukpo abubu. Yo bya akoru mu iya; shi ishi lanu kọ̀kotaru mu iphe iphemiphe ọ̀bule ono bukota. ¹⁷ Yo su mu l'oke anu eno ono bu ali-eze eno, e-mekochaa nodu le mgboko. ¹⁸ Obenu le ndu nsọ̀ ke Okaribe-Kakota-Nu e-mekochaa naa ali-eze ono nworu jeyewaruru; mbu; yo nwewaru iya ru jeye le tutu yoyo.

¹⁹ “Mu emekwaphu te mu maru iphe anu k'eno ono kwatakpo oswa buru aburu, bu ophu gbakporu iche le ndu ophu; l'anyi ishi edzu;

nweru eze ígwè; nwetsuaru nvo ọ́kpa, e gude ope mee. Yò buru anu onanu adaje iphe o buru kẹ́ yẹ́ ẹ́ya pyaa l'ẹ́hu; labushia ya viriviri; gude ọ́kpa dzọ́o ọ́phu phọ́duru nu pyakapyaka. ²⁰ Mu abya achọ́kwaaphu tẹ́ mu maru ẹ́ge mpo iri ono, nọ́ iya l'ishi ono du du-chi yẹ́le nwampo ọ́phu nonyaaru; bya evuta; tẹ́manu; bẹ́ ẹ́to ndu ọ́phu swoshihuderu; mẹ́ kẹ́ mpo onanu kakọ́takpoo ibe iya biribiri ono; mbu ono, nweru ẹ́nya; nweru onu; l'etu onwiya ẹ́pha ono. ²¹ Mpo ono; bẹ́ mu eelekpelephu ẹ́nya; yọ́ lushi ndu nsọ́ ọ́gu; l'emekputakota ẹ́phe; ²² jeye O-shi-l'edewede erutashia bya eworu ikpe bua; haaru ndu nsọ́ enge; mbu ndu nsọ́ kẹ́ Ọ́karibe-Kakọ́ta-Nu. Yọ́ buru teke ono; bẹ́ oge iya ruru; ẹ́phe abya anatakọ́ta alì-eze ono kpamukpamu.

²³ “Ya ndono; ọ́waa iphe o kọ́ru mu. O suru mu: ‘Lẹ́ anu k'ẹ́no ono bukwa alì-eze k'ẹ́no, 'e-mekochaa nọ́du lẹ́ mgboko. Ọ́wananu a-du lẹ́ alì-eze ndu ọ́do kpamukpamu. Ọ́o-da mgboko gba mgburumgburu pyaa; dzọ́o ya pyakapyaka; gwee ya rakaraka. ²⁴ Mpo iri ono bu ndu eze iri, a-lufuta; wata ọ́chi l'alì-eze ono. Ẹ́phe -chitsua; bẹ́ onye eze ọ́do a-lufuta. Onye onanu a-gba iche lẹ́ ndu k'ivuzọ́ phu. Yẹ́bedua e-mekputa ndu eze ẹ́to. ²⁵ Onye onanu a-nọ́du ekfuru Ọ́karibe-Kakọ́ta-Nu. Ọ́o-nọ́du akpakwaphu ndu nsọ́ iya ẹ́hu. Ọ́o-nọ́du ese ẹ́ge iya emee gbanweshia uboku; mẹ́ ekemu. Ee-duru ndu nsọ́ nu iya; ẹ́phe anọ́o iya l'ẹ́ka afa lanu; nọ́o ya afa ẹ́bo lẹ́ mkpirikpi iya.

²⁶ “ ‘Obenu l'ee-mekochaa bya anọ́-zia k'ikpe; a bya anafu iya ike iya ono; uvo agvu iya.

Ike ta byaḥẹ bya anọ iya ọdo gbururu jeye ẹ gbururu. ²⁷ Ọo ya bụ; a bya eworu ali-eze ono; mẹ ọchichi; mẹ ọdu-biribiri ali-eze, nọkota ẹ mkpuli igwe-a kpamu nụ ndu nsọ; mbụ ndu ono, bụ ndibe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ono. Ali-eze ẹphe a-buru ali-eze a-nọkota gbururu jeye ẹ gbururu. Ndu achị achịchi a-nọduje abaru ẹphe ẹja; l'anụkwaruphu ẹphe okfu.'

²⁸ "Ọwaa ẹke ishi iphe ono jeberu kparu. Mụbe Dánẹ̀lu abya ariá ya; ike labụ agvụ mu; ifu agba mu ọchi. Mu abya elokota iphe ono, mu phukotaru ono l'obu; tọ dúbua onye mu kọru iya."

8

*Dánẹ̀lu aphụ ebyila;
mẹ mkpì l'àphù*

¹ Yo be l'afa, kwe Belushaza, bụ eze afa ẹto, ọ chiwaru; mụbe Dánẹ̀lu abyakwa bya aphụa iphe ẹge mu aphụje iya l'àphù, bụkota iphe yeru ọphu mu phuhawaru.

² Mu abya ele ẹnya l'àphù ono; mu anọduwa ẹ Súsá, bụ ishi mkpukpu, nọ l'ali ndu Élamu. Yọ bụru ẹke mu nọ l'àphù ono phukota iphe ono bụ l'iku ẹnymu Ulayi. ³ Mu abya apalia jeshia ole ẹnya; ebyila, furu mpo labụ, evudowa l'iku ẹnymu ono l'ifu mu. Mpo iya hatsua ogologo ogologo; nanụ aka ibe iya ogologo. Yo gbe bụru onanu, futakperu azụ ono gbe ka ọphu ogologo. ⁴ Mu anọdu elekpelephu ebyila ono l'ẹke oome ẹnari. O -ziru laa ụzo ẹnyanwu-arịba; yo ziru laa ụzo isheli; yo ziru laa ụzo ọhuda. Ọphu ọ

dùdu anù, dùru ike kpọfu iya l'ifu; tọ dù ọphu a-dù ike nafu iya iphe o gude. Ọ bụlephu iphe dù iya mma; bẹ oome; yo mee ẹge ono ha nshinu.

⁵ Ya ndono; mu egudekwadu-a iphe ari; a bya ele ẹnya; mkpi, futsuaru mpo, kfutsuaru gagaragangu l'ishi ẹnya iya labu eshilephu l'uzo ẹnyanwu-ariba mifuta; l'awulephu mgboko gelengu gelengu; okpa te ru iya l'ali.

⁶ Yọ wuru byakfutashia ebyila ono, furu mpo labu ono l'ifu; mbu ebyila mu shi phua ono, vudo l'iku ẹnimu ono. Yọ ba kiri kiri eje abyakfuta iya.

⁷ Mu ele iya ẹnya; yo je etso ebyila ono ọgu k'ehuka ehuka. Yo chia ebyila ono; chikwoshia mpo iya ono; ephe ebo. Ebyila ono ta da ike kpọfu iya l'ifu. Mkpi ono azuta iya tua; dzoo ya lulalula. Tọ dù onye dùru ike nafuta iya ebyila ono l'eka.

⁸ Mkpi ono abya eshingabe; dù igiri-igiri nshinu. Ike iya ono ahadelephu nshinu; mpo iya ono agbakwohu. Mpo eno odo, ha nshinu abya efuchitakota l'eke eze mpo lanu phu shi fua. Mpo ono ephe eno afokahu uzi eno ghatsua ifu l'uzo eno eke pherephere shitsua uzo eno l'igwe ephe.

⁹ A nonyaa; nwa mpo nshii odo abya akfukata le nanu l'ime eno ophu. Mpo nshii ono anonyaa bya aha nshinu; vua tseru lashia uzo ohuda; vukwaaphu shia uzo ẹnyanwu-ahata; bya etsoru uzo ali oma ono.

¹⁰ Yo vua gbururu jeye yo jiko ndu no l'imigwe dupyabe; dukoshia igweligwe mkpo-kpodo, no l'ime igwe; ephe abya adashia l'ogbodali; yo dzokota ephe pyakapyaka.

¹¹ Yọ bya atụ-lia onwiya; tų-lia onwiya; wo l'iya hawa nshinu l'ọ bụ onye ishi iphe bụ ndu ono. Yọ bya anyịchata iya ẹja, eegwojeru iya mbọku-mbọku; bya emee ọlo nsọ iya too rehe ire. ¹² E gude kẹ l'ọ kwefuru ikè chịru ikpoto ndu ono nụ iya; bya ahafukwaaru iya phụ ẹja, eegwoje mbọku-mbọku. Iphemiphe ọbule, oome l'ereru iya; e woru ire-lanụ fua l'alị.

¹³ Tọ dụ iya bụ; mu abya anụa olu, onye ono, dụ nsọ ono. Yo gudekwadua okfu ekfu; onye nsọ ọdo asụ iya: “?Aa-nọ-be ino-be agha; tẹmanu yọ vụa mbụ àphụ ono, ị phukotaruru ono; mbụ k'ẹja ono, e gwoje mbọku-mbọku ono, ị phuru ono; mẹ kẹ okwefu ikè, bụ iya kpataru iphe emebyishihu; mẹ k'ulo-nsọ, e woru haaru iya; mẹ lẹ k'ikpoto ndu-a, aa-dzọ pyakapyaka-a?”

¹⁴ Yọ sụ mu: “Ọo-nọ unu urenyashi; mẹ utsalugbo ise l'ukporo iri ise; tẹmanu a bya emee ọlo-nsọ ono yọ dụ nsọ ẹge o shi dūhawa.”

Iphe, àphù Dánẹ̀lu ono bụ

¹⁵ Lẹ mụbe Dánẹ̀lu nọ elekpelephu iphe ono, mu phuru lẹ mgbenya ono; l'arịkpelephu ẹge mu e-me maru iphe iphe ono bụtsua; bẹ mu bya ele ẹnya; Onye gbalẹruphu l'ọ bụ nwoke evudowa mu l'ifu. ¹⁶ Mu abya anụa olu onye nọ lẹ Ulayi tufu olu kua: “Géburẹlu-e; karu nwoke ono iphe iphe ono, ọ phuru ono bụ!”

¹⁷ Yọ rutade ẹke ono, mu vudo ono; egvu abya mu l'ẹhu. Mu adaa kpube ifu. Yọ sụ mu: “Nwa ndiphe; iphe e-do mu ẹnya bụ l'iphe ono, mu phuru ono kwa iphe e-me l'ikperazụ.”

¹⁸ Yo gudekwadua okfu ono l'ekfuru mu; oke mgbenya evuta mu; lẹ mu zẹe kpube ifu l'alì ono. Yọ bya ete mu; mee; mu egbeshi vudo evudo;

¹⁹ Yọ bya asu mu: “Mu abya ngu okfuru iphe e-me l'ifu; iphe e-me teke ẹhu e-ghu Nchileke oke eghughu; kẹ l'iphe-a, ị phukotaru-a bukwa iphe e-me teke a tɔwaru atutu l'oge ikperazu.

²⁰ Ebyila mpo labu ono, ị phuru ono bu ndu, o bu bu eze ndu Mídiya yele eze ndu Peshiya.

²¹ Mkpi ono bu eze ndu Gurisu b'o bu. Gugara gugara mpo ono, notsua ya l'ishi enya ono; be bu eze k'ivuzo. ²² Mpo eno ono, fuchitaru l'ẹke ono nanu phu swofuru phu bu ali-eze eno, e-mekochaa shi mbakeshi iya kfuakatatsua; obule ike ephe ta ahakodu.

²³ “Ochichi ephe gvudelephu; teke iphe du eji ndu ono eme Nchileke eruwa l'ishi; ono bu teke onye eze odo a-bya achilaha. Onye eze onanu; be ifu a-du onwuu-onwuu. Yo buru onye e-te nwedu iphe ekpu iya aka l'ifu. ²⁴ Yebedua enweru agburu-ẹhu nshinu; obu l'e to budu ike k'eka iya; be oo-bu. Iphe oo-mebyishikota adu biribiri. Iphemiphe obule ono, oo-mekota ono; be erekotaru iya. Oo-gbushikota ndu oke agadima unwoke; me ndu, duru Nchileke le nsu.

²⁵ Oo-me t'ugho ka nshinu; kua onwiya o-ka-ibe. O bu teke ephe a-riwa l'e to nwehedu iphe e-me ephe; be oo-gbushi madzu l'igwe; bya arukota onwiya fuaru onye ono, bu iya bu ishi iphe bu ndu ishi ono. Ee-mekochaa gbua yebedua. Obenu l'e to budu madzu e-gbu iya.

²⁶ “A bya l'aphu ono, ị phushiru le nchi-ejihuje; me le nchi-abohu ono; o kwa oswi-okfu. Olobu;

kpuchilekwa iya phụ ekpuchi; kele teke oo-me tekwaduduru etete.”

²⁷ Ya ndono; ike agvụ mụbe Dánèlu. Yo mee iphe-ememe azụ mu; mu azẹ iya ujiku olemole. Mu anonyakwaa bya egbeshi wata ojeru eze ozi, mu ejeru iya. Iphe ono, mu phukotaru ono anyia mu ishi ędzu; ke l'o kariru madzụ ęka amaru.

9

Dánèlu ekfu anụ Nchileke

¹ Yo be l'afa mbụ e meru Dariyosu Kuzakusęsu, bụ onye Mede eze, achị alị-eze ndu Bábyilonu; ² mbụ l'afa, ọ dọberu achịchi; be mụbe Dánèlu gụru iphe e deru l'ękwo okfu Nchileke; yo doo mu ęnya; mbụ iphe Nnajiufu kfuru nụ onye nkfuchiru iya ono, bụ Jeremaya lę Jerúsalemu; be ęgbara a-kfụ ukporo afa ęto l'afa iri. ³ Ya ndono; mu byanụ aghaarụ Nnajiufu, bụ Nchileke ifu bya ekfulahaa anụ iya; ọlahaa ya; l'aswị aswịswi ekfu anụ iya; yee uwe-aphụ; woru ntụ kpukposhi onwomu.

⁴ Mu akpọ-kua Ojejoje, bụ Nchileke mu; kfushiaru iya iphe dọ ęji mu; sụ:

“Nggube Nnajiufu, bụ Nchileke ha nshinu; dọ biribiri; nggube onye, edobeje ọgba-ndzụ ngu; me n-yemobu ngu l'ęhu ndu, yeru ngu obu, l'eme iphe ị sụru t'e meje. ⁵ Ayi meekwaru iphe dọ ęji; mbụ meswekotawa iphe. Ayi bụ ndu emenuka iphe dọ ęji; bukwaruphu ndu kwefuru ngu ikẹ. Ayi te emejehedu iphe ị sụru t'e meje; mbụ; ayi te emejehedu ekemu i tųru. ⁶ Ayi ta ngabęduru ndu ozi ngu phę nchị; mbụ ndu nkfuchiru ngu,

gude ẹpha ngu kfua nù ndu bù eze ayi pẹ; ndu ishi ayi pẹ; nna ayi pẹ; mẹ ndu alì ayi l'ẹphe ha.

⁷ “Nnajiufu, ì bù onye doberu ẹka ndoo; ọbule ntanù ọwaa; bẹ iphere jiru ayibe ndu Júda; mẹ ndu Jerúsalemu; mẹ lẹ ndu Ízurelu l'ọ ha; mẹ ndu ọphu nọ ẹke teru ẹnya; mẹ lẹ ndu ọphu nọ ntse; mẹ ndu nọtsua lẹ mkpukpu, ì tuktuaru ayi nanù nanù ifu l'okfu l'ayi te ekwedu t'e gude ire ayi ẹka. ⁸ Nggube Ojejoje; ayibedua; ayi lẹ ndu eze ayi pẹ; ndu ishi ayi pẹ; mẹ nna ayi pẹ; bẹ iphere jikwaru ifu; kẹ l'ayi meswewaru ngu. ⁹ Nnajiufu, bù Nchileke ayi bù onye aphuje imiko; bukwaruphu onye agujeru madzù nvù; m'ọ -ruhuduru ẹge ayi kwefuru iya ikè-wa. ¹⁰ Ayi ta nùduru Ojejoje, bù Nchileke okfu; ọphu ayi te mee ekemu, ọ tũru ndu ozi iya, bù ndu nkfuchiru iya; t'e meje. ¹¹ Ndu Ízurelu kpamukpamu dakakotawaru ekemu ngu; bya aghawaru ngu azù; ẹphe jikaru ọnuru ngu okfu.

“Ọo ya kparu iphe ọnu, a tũru; mẹ ikpe, e kperu; bya edee ya l'ekemu Mosisu, bù nwozi Nchileke tũko bũru iphe a byaberu ayi l'ishi; kẹ l'ayi meswewaru ngu. ¹² Iphe ono, e kfuru l'oo-me ayi ono; mẹ ọphu a sũru l'oo-me ndu ishi ayi pẹ; bẹ mekotaakwaru ayi; kẹ l'i mewaru ndakfu adakfu ayi. E to nwebudua iphe e mejeru lẹ mkpuli igwe ọwaa gba mgburumburu, dù l'ọ bù ọphu e mewaru ndu Jerúsalemu. ¹³ Ọ bũlephu ẹge e deru iya l'ẹkwo ekemu Mosisu bù ẹge ọ dakfutaru ayi; ọphu ayi 'achodule-ẹ ẹge ayi e-me t'ayi lẹ Ojejoje, bù Nchileke dù lẹ mma l'ọha iphe

dụ ẹ̀ji ayi emeebe; ngalahaa nchì l'iphe bụ ire-lanụ iya. ¹⁴ Ọo ya bụ; Ojejoje te me mbekwa ome tẹ ndakfu dakfu ayi; kẹle Ojejoje, bụ Nchileke ayi; bẹ emekotaje iphe o me yọ dụ nhamunha; ọphu ayi anuduru iya okfu.

¹⁵ “Nta-a; nggube Nnajiufu, bụ Nchileke ayi, bụ onye gude ọkpehu dufuta ndibe ngu l'alì Íjiputu; mbụ nggube onye meru; a maru ẹpha ngu jeye ntanụ ọwaa; ayi meswewaru; ayi mewaru iphe dụ ẹ̀ji. ¹⁶ Nggube Nnajiufu: keshinu ì bụ onye emeje iphe vudo nhamunha; wenua pashia; nggu avụ-buhuru ndu Jerúsalemu ọvuma; mbụ mkpukpu ngu ono, bụ ugvu ngu ono, dụ nsọ ono. Ẹjo iphe ayi meru; mẹ ọphu nna ayi phẹ meru mewaru ndu Jerúsalemu; ẹphe lẹ ndibe ngu; ẹphe aburu iphe ndu obutobu ayi gude eme iphe ọchi.

¹⁷ “Nta-a; Nchileke ayi; nua iphe mu ekfu anụ ngu yẹle aroro, mubẹ nwozi ngu arọ ngu. Byiko Ojejoje tẹ eze-ulo ngu ono, daburu ochobo ono rua ngu rụ l'ẹhu mẹ l'ogvu ẹpha ngu. ¹⁸ Nggube Nchileke; gebe nchì; nua; nggu amụsaa ẹnya phukpodudunu ẹge mkpukpu ono, e ku ẹpha ngu ono daburu ochobo. Iphe ayi gude arọ ngu iphe-a ta bukwa l'ayi bụ ndu doberu ẹka ndoo; ọ kwa iphe ọ bụ; bẹ bụ l'ii bụ onye, aphunuka imiko. ¹⁹ Nggube Nnajiufu; ngaberu nchì! Byiko Nnajiufu; gunuaru ayi nvu! Byiko Nnajiufu; ì nwaru; menua ukporo! Nggube Nchileke mu; be ejekwa ome mgbugbu m'ogvu ngu; kẹle mkpukpu ngu ono; mẹ ndibe ngu ono; bẹ bukwa ẹpha ngu b'a guru ẹphe!”

Ụkporo idzu ẹto l'idzu iri

²⁰ Teke ono, mu ekfu iphe mu ekfu anụ Nchileke ono; mbụ; mu akọshi iphe dū ẹji, mu meru; mẹ ọphu ndibe ayi, bụ ndu Ízurèlu meru ono; l'arọ Ojejoje, bụ Nchileke mu l'okfu ẹhu ugwu iya ono, bụ ugwu nsọ ono; ²¹ bẹ gudekwadua iphe ono anụ Nchileke; Géburèlu, bụ nwoke, mu phujehawaru l'aphù aburu phẹ̀reketete byakfuta mu. Teke ọ byaru bụ l'urenyashi l'oge teke aagwajẹ Nchileke l'urenyashi. ²² Yọ bya ekfuru mu sụ mu agha: "Dánẹ̀lu; iphe mu byaru bukwa tẹ mu mee t'ẹnya rua ngu l'iphe; iphe edoo ngu ẹnya. ²³ Ọ kwaru teke ono, ị wataru okfu anụ Nchileke ono; bẹ Nchileke meru ngu iphe ị sụru t'o meeru ngu, bụ iya; bẹ ya byaru ngu ekfurua; kẹ l'ị bụ onye aakwabẹ ugwu nshinu. Ọo ya bụ; t'ị rịkwaa ozi-a ariri; yo dokwa ngu phụ ẹnya; mbụ àphù ono:

²⁴ "Ụkporo idzu ẹto l'idzu iri b'a nuru ndibe ngu yẹle mkpukpu ngu ono, dū nsọ ono t'ẹphe haa ome ẹjo iphe; sefu ẹka l'iphe dū ẹji. A goshia iphe dū ẹji, ẹphe meshiru; ẹphe awata odobe ẹka ndoo ọphu a-nọ gbururu jeye lẹ gbururu; ek'ọphu àphù yẹle okfuchiru Nchileke a-buru iphe geru egeru. Teke e metsuaru; a bya awụkwazi manụ l'eze-ulo Nchileke ọdo.

²⁵ "Ọwaa iphe ịi-maru; to dokwa ngu ẹnya: Shita teke ono, a turu ekemu t'e mee Jerúsalemu t'ọ dū ẹge ọ dūhawa ono; mbụ t'a kpụ-kwazi iya jeye teke onye, a fọtaru t'ọ buru onye ishi a-bya; a-dū idzu ẹsaa. Ụkporo idzu ẹto l'idzu ẹbo; bẹ e-gude kpụ-kwazi iya; kpua ya; yo

nweru mkpọ̀ro ẹ̀no; ogologo iya yẹ̀le uswe iya a-hakọ. A bya egude ọ̀pho-mkpuma kpụ-pheta iya mgburumburu; ọ̀bu l'ọ̀ bụ̀waru l'oge iphe-ẹ̀huka; bẹ̀ aa-kpụ iya. ²⁶ Teke ọ̀kpọ̀ro idzu ẹ̀to l'idzu ẹ̀bo gvụ̀leruphu; bẹ̀ ee-gbu onye ono, bụ̀ iya; b'a fọ̀taru ono; to nwehe iphe ọ̀ tọ̀kfu ẹ̀ka. Ndibe onye ishi ono, a-bya nụ̀ ono; a-bya emebyishia mkpụ̀kpụ̀ ono yẹ̀le Ọ̀lo-ẹ̀kwà-dụ̀-nsọ̀ ono. Oge ikperazụ̀ ono a-bya l'ọ̀ bụ̀ utso. Ọ̀gu a-nọ̀du ada jeye l'ikperazụ̀; mbụ̀ ọ̀buru kpurupyata b'a achi-buwaru dobe. ²⁷ Oogude oge lanụ̀ mee; ndzụ̀, yẹ̀le igweligwe madzụ̀ gbaru egeru egeru. Obenu l'o -rulephu nkere-ẹ̀bo oge ẹ̀saa ono; yo buchia k'ọ̀gwa iphe; mẹ̀ ọ̀chi ẹ̀ja. Onye mmebyi a-bya bya eworu ẹ̀jo ahụ̀ma dobe gbururu jeye teke ee-mebyishi iya kpamu, bụ̀ iya bụ̀ iphe a chi-buru l'ee-mekochaa mee onye mmebyi ono.”

10

Dánẹ̀lu aphụ̀ ojosi-imigwe l'aphù

¹ Yo be l'afa, kwe Sáyirosu afa ẹ̀to, ọ̀ dube bụ̀ru eze ndu Peshiya; Dánẹ̀lu aphụ̀a àphù. Dánẹ̀lu ono bụ̀ iya bụ̀ onye ọ̀phu e shi ekuje Beluteshaza. Iphe ono, ọ̀ phuru l'aphù ono bụ̀ iphe e-me ememe bya aburu iphe ekoshi l'ọ̀gu a-nọ̀. E meru t'ọ̀zi ono, e zi iya ono do ya ẹ̀nya l'aphù ono.

² Lẹ̀ teke ono; bẹ̀ mubẹ̀ Dánẹ̀lu gụ̀kotaleruphu aphù idzu ẹ̀to. ³ Ọ̀phu mu erijedu ọ̀du nri, gụ̀ru mu nụ̀. Ọ̀phu mu atadu anụ̀; mu te tsubua mẹ̀e ọ̀nu; ọ̀phu mu ewotadu manụ̀-ajiji jia l'ẹ̀hu; gbururu jeye idzu ẹ̀to ono agvụ̀.

4 Yo be l'ónwa mbụ̀ dụ̀ l'ùkporo abalì l'abalì ẹ̀no; mu evudo l'ìku eze ẹ̀nyimu ono, bụ̀ Ẹ̀nyimu Táyigirisu. 5 Mu abya ele ẹ̀nya nwoke ọ̀bu evudowa mu l'ifu; yee uwe ọ̀cha; gude akpọ̀-buleti, e gude mkpọ̀la-ododo, ama ntumatu mee kebuta uwe iya ono l'ukfu mgburumgburu. 6 Akpọ̀ ẹ̀hu iya ákwò mụ̀rumuru l'ọ̀ bụ̀ mkpuma kirisòlàyitù; ifu l'egbu iya mẹ̀remu mẹ̀remu l'ọ̀bu ebemu-igwe; ẹ̀nya l'ekekota iya vaa vaa l'ọ̀bu itsu-ọ̀ku; oshi-ẹ̀ka iya yẹ̀le oshi-ọ̀kpa iya amutsua gẹ̀gege l'ọ̀ bụ̀ ope, e furu igbedere; olu iya l'aha l'ọ̀bu olu mkporo-ọ̀ha.

7 Ọ̀ bụ̀ mubẹ̀, Dánẹ̀lu nwẹ̀nkinyi mu; bẹ̀ phuru àphù̀ ono. Unwoke, mu l'ẹ̀phe nọ̀ ta aphụ̀kwa iya. Obenu l'eke ono tehuru kfụ̀kafuka; ẹ̀phe agbakashìhu; je edomishia onwẹ̀phe.

8 Ẹ̀phe agbakashìhu; ha mu nwẹ̀nkinyi mu; mu aphụ̀bekpelephu ẹ̀nya l'oke àphù̀ ono, mu aphù̀ ono. To nwehe ụ̀vo, nọ̀kwadu mu nù; ifu anwakputa mu l'ọ̀bu odzu; ike agvù mu. 9 Mu abya anụ̀a ẹ̀ke o kfuru okfu nù mu. Mu anganyaa nchì l'okfu iya ono; oke mgbẹ̀nya evuta mu l'ẹ̀ke ono, mu kpuberu ifu l'alì ono.

10 A bya edenyi mu ẹ̀ka; kulia mu gvube; ẹ̀ka mu ẹ̀phe ẹ̀bo anmakọ̀ta mu jijiji; ikpere afụ̀kota mu nẹ̀nene. 11 Yọ̀ sù mu: “Dánẹ̀lu; mubẹ̀ onye aakwabẹ̀ ugvu, ha nshinu; gebekwa nchì ọ̀huma; nụ̀a okfu, ya abya mu ekfuru; mu egbeshi vudo evudo; kẹ̀ l'e ziwaru tẹ̀ ya byakfuta mu.” Yo kfutsuaru ẹ̀ge ono; mu egbeshi vudo evudo; fùkota nẹ̀nene.

12 Ya ndono; yọ̀ sù mu: “Ba atsụ̀kwa egvu

Dánèlu; kẹle Keshinu mbọku mbụ ono, i woru ọkpoma ngu ghebe ọnu t'i mụta iphe; bya ewozitakpo onwongu alị l'ifu Nchileke ngu; b'a nuru olu ngu; yọ buru k'okfu ngu ono; bẹ mu gude bya. ¹³ Obenu l'onye ishi alị-eze ndu Peshiya kechiru mu ụzo ụkporo abalị l'abalị lanu. Tọ dọ iya bụ; Màyikelu, yị l'onye lanu l'ime ndu ishi abyatashiaru mu ọgbaru mkpu; kẹ l'onye eze ndu Peshiya ono seguderu mu l'ẹka ono. ¹⁴ Nta-a; bẹ mu byaru tẹ mu kfuaru ngu iphe e-me ndu nke ngu l'ụzo ifu; kẹ l'àphù ono bụ oge, nọ l'ifu; bẹ oo-me.”

¹⁵ Teke ono, o kfuru mu iphe ono; bẹ mu woru ifu tşẹ l'alị; nọdukpelephu nwangginggiji. ¹⁶ Ya ndono; iphe gbaleruphu ụgbugba nwoke abya edenyi mu ẹka l'ụgbonu. Mu ekpuha ọnu; wata okfu okfu. Mu asụ onye ono, vudo mu l'ifu ono: “Onye nwe mu nụ; àphù-wa, mu phuru-a; bẹ eyekwa mu egvu. Nta-a b'ẹ tọ dọhekwa ike, nọkwadu mu nụ. ¹⁷ Onye nwe mu nụ; ?nanu ẹge mube nwozi ngu e-shi bya awata okfu okfu anu ngu? Ụvo ta nọhekwa mu; ike ta dọhe mu k'otu ume.”

¹⁸ Tọ dọ iya bụ; iphe ono, gbaru l'ọ bụ nwoke ono abyakwa bya ebyia mu ẹka ọdo; mu abya arikota meji.

¹⁹ Yọ sụ mu: “Ba atsukwa egvu; nggube amadu, aakwabẹ ugvu, ha nshinu. T'ehu dukwa ngu agu! Shihu ike nta-a! Shihu ike!”

Yo kfutsulephu okfu ono nụ mu; ike abya adu mu; mu asụ iya: “Onye nwe mu nụ; kfuaru iphe iikfu; keshinu i mewaru tẹ ike dọ mu.”

20 Ya ndono; yọ bya aji mu: “?Mu maru iphe kparu iphe ya byakfutaru mu? Ya a-lata l'ifu-a tẹ yẹle onye ishi ndu Peshiya kụ-gba iya. Ya -wofutsua onye onanu; bẹ onye ishi kẹ ndu Girísu a-bya. 21 O bụ lẹ ya e-vuru ụzo kaoduru mu iphe e deru l'ẹkwo ire-lanụ ono. Ẹ to nwekwa onye ọdo, yetaru iya ẹka tẹ ya mekputa ẹphe; a gụfu Máiyikelu, bụ onye ishi nk'unu.”

11

1 Tọ dọ iya bụ; yo be l'afa mbụ, Dariyọsu, bụ onye Mídiya wataru ọbu eze; mu abya ekerebe gbaaru iya mkpu; gbochia ya t'ẹ b'ọ dọ iphe e-me iya nụ.

Eze ndu ọhuda; mę kẹ ndu isheli

2 “Nta-a; bẹ mu e-kfuru ngu iya tororo: O phọdukwaru ndu eze ẹto, e-mekochaa lufuta lẹ Peshiya. K'ẹno ya a-kwatakpo ka ndu ọphu l'ẹphe ha onweru iphe. Oo-shi l'ẹku iya ono nwee ike. Yo shi l'ike ono kpalia onyemonye ọbule t'ẹphe tso alị-eze ndu Girísu okfu. 3 Ono teke onye eze, nweru agburu-ẹhu a-lufuta, bụ onye a-nọdu achị ike ike. Yọ bụru iphe dọ iya mma; bẹ ọo-nọdu emeje. 4 O -lufutalephu ono; a bya eworu alị-eze iya ono chikpoo; woru iya kee l'uzo ẹke, pherephere shi l'igwe makahu ẹno eshije abya. Ẹ tọ dudu awa iya, ọo-laru; ọphu o nwehedu ike ẹge ono, o shi nweru ono; kẹ l'alị-eze iya ono b'a nafuwaru nụ ndu ọdo.

5 “Eze ndu ọhuda; bẹ ike a-nọ; ọbule onye lanụ lẹ ndu ishi soja iya e-mekochaa ka iya ike. Onye onanu; bẹ ee-gude ike ike achị alị-eze nk'iya. 6 A

nọ́lẹ́phụ nwafa olemole; bẹ́ ẹ́phẹ a-bya agbaa ndzụ. Ada-eze ndu ọ́huda a-lakfu eze ndu isheli; je alọ́ru iya; k'ọ́phụ oo-mee t'ẹ́phẹ dọ́ lẹ́ mma. Ọ́le ndzụ ono, ẹ́phẹ gbaru ono e-gbukahu. Teke ono; bẹ́ aa-kpọ́nyi nwanyi ono ẹ́nya; kpọ́-nyia ndu shi l'ufu-eze duru iya laa nji; kpọ́-nyia nna iya; mẹ́ nji iya.

⁷ “Ọ́ bụ́ onye shi l'ufu ẹ́phẹ e-mekochaa bya anọ́du l'ọ́zori nwanyi ono. Onye ono e-tso ndu soja eze ndu isheli ọ́gu; nabaru iya ẹ́ka; baa l'a-gbabe-a-dzuru eze; nù́a ẹ́phẹ anù́nù. ⁸ Ọ́o-natakọ́ta ẹ́phẹ agwa ẹ́phẹ yẹ́le ntẹ́kpe, ẹ́phẹ gude igwe kpushia; mẹ́kpọ́ iphe vu oke aswa, bụ́ mkpọ́la-ọ́cha; mẹ́ mkpọ́la-ododo b'e gude meshia ya; chítakota iya lashia Íjiputu. Ọ́o-ha eze ndu isheli afa olemole; to nwe iphe o me iya. ⁹ Ono teke eze ndu isheli e-je alọ́a ndu ọ́huda. Obenu l'o megee; latashia azọ́ l'alị́ iya. ¹⁰ Ụ́nwu iya a-bya arukota ẹ́hu k'ọ́gu. Ẹ́phẹ a-bya ekukoo ẹ́ruteru ndu soja, bụ́ ndu a-nọ́du enwu nyị́ku-nyị́ku l'ọ́bu utso. Ẹ́phẹ a-lọ́ ọ́gu ono; lụ́-rua ya a-gbabe-a-dzuru eze ndu ọ́huda.

¹¹ “Ọ́ bụ́ teke ono; bẹ́ eze ndu ọ́huda a-vụ́-lihu; dzọ́ru garamugaramu je je etso eze ndu isheli ọ́gu. Eze ndu isheli ono a-bya edzukobe ndu soja k'ọ́gu; ọ́bule aa-lọ́-gbu iya. ¹² Teke e rutaleruphu ikpoto ndu soja ono; eze ndu ọ́huda egude iya kulahaa onwiya. Ọ́o-bya egbushia unukurunu unu ndu soja; ọ́bule ẹ́ tọ́ bụ́du iya e-me iya t'ọ́ bụ́waruru onye ike katsua. ¹³ Kẹ́ l'eze ndu isheli a-la je edzukobe ndu soja ọ́do, a-kwata ka kẹ́ ivuzọ́ phụ́ nshinu. A -nọ́lẹ́phụ igweligwe afa;

bẹ ọo-bya ọgu ọdo; chiru ndu soja, kwatakpo ọswa ha l'igwe; gude ngwa-ọgu ọhuma ọhuma.

¹⁴ “Oge teke ono; bẹ aa-dù l'igwe tso eze ndu ọhuda ọgu. Ọdo bụ lẹ ndibe unu ndu ọphu emeje ẹhuka e-kwefuru iya ikè; ẹphe eshi ẹge ono mee; àphù ono avua. Ọbule ẹphe te emekputakwa.

¹⁵ Teke ono; bẹ eze ndu isheli a-bya akpua ose-ọgu; gude kee ọgu; je aluta mkpukpu, e gude ọkpo-mgbinyiku ọpho-mkpuma kpụ-pheta mgburumgburu. Ike ta aduhedu ndu soja kẹ ndu ọhuda t'ẹphe nwuphu ẹphe azu; mbụ lẹ ndu soja ẹphe, katsua ọlushi ọgu ike te e-nwedu ọvo oo-gude gbabẹru ẹphe.

¹⁶ Ọhogu ono a-nọduplephu eme ẹge dù iya mma. Ẹ tọ dudu onye a-dù ike agbabẹru ẹphe. Ooworu onwiya sẹe l'alị, dù mma ono; temanu yo nwekwaphu ike oo-gude mebyishia ya. ¹⁷ Iphe ọo-nọ kerere lẹ phururu iya bụ ẹge e-me t'ọ gude ike, o gude nọdu l'alị-eze iya l'ọ ha gude bahụ. Ẹphe l'eze ndu ọhuda abyakwa atugba nanụ. Ọo-bya eke iya ada iya k'ọphu oo-shi l'ẹke ono lụa alị-eze iya ono; ọbule idzu, ọ chị ono te e-reduru iya; ọphu ọ dudu ẹka, ooyeru iya.

¹⁸ Ọ bụ teke ono; bẹ ọo-bya aburu kẹ yele ndu butsua l'iku eze ẹnyimu; lụa ẹphe luta ndu ha igweligwe. Obenu l'ọo onye ishi soja lanụ emekochaa buchia iphe-iphere ono, oome madzụ ono; bya emee t'iphe-iphere ono, oome madzụ ono ghaa aghagha byakfuta iya. ¹⁹ Ọwaa megee; bẹ ọo-lashi azu jekfushia, a kpuru mkpukpu iya; yọ buru ọkpo-mgbinyiku; ọ bụ l'oo-vukota iphe; daa; daphuhu.

²⁰ “Onye a-nọdu ọzori iya a-bya eye onye ana

akirikiko; t'o je anakọo ndu ali-eze ono ẹku ẹphe. A -nọlephu nwafa olemole eegbua yẹbedua. Obenu l'e tee gbukwa iya l'ovuma; ọphu ọ bukwa teke aalu ọgu.

²¹ “Onye ọdo, bu onye a-nọdu ọzori iya a-buru onye ẹ ta gubedu iphe; mbu onye ẹ ta kwabedu iya ugvu, gbaru onye eze. Ọo-lu ali-eze ono alulu teke ndu bu iya nu tuzoleruphu onwẹphe ẹhu. Oo-gude ẹregede nata ali-eze ono. ²² Ndu soja, a-buru iya bii l'ifu; be ee-rufu; ẹphe l'onye bu onye ishi ọgba-ndzu. ²³ Ẹphe gbatsulephu ndzu ono; be ọo-gbaru iya ẹregede; gude nwa ndu ẹ-ta abadu ishi buru onye ike. ²⁴ Teke obodo, katsua onweru iphe nọtsua l'ẹ to dudu onye emeghe ẹphe iphe bu teke ọo-nyibata le mkpukpu ono bya alua mkpukpu ẹphe. Ono teke oo-me iphe nna iya oche phe ta dudu ike mee; mbu me mee ọphu ochechoroche iya ẹphe ta adubudua ike mee. Oo-woru iphe ọ lutaru l'ọgu; mbu iphe o gwokoru l'ọgu keeru ndu ẹphe l'iya yi. Ọo-pya idzu ẹge o-me luta ẹke ono ẹphe kpuru yo buru ọkpo-mgbinyiku ono. Obenu l'ẹ to nwedu ẹke ọo-nọ-bebe.

²⁵ “Oo-gude ndu soja, du egvu; kpalia agburu-ẹhu iya. Yo shi iya richia ọkpoma je etso eze ndu ọhuda ọgu. Eze ndu ọhuda egude ndu soja, du egvu; ike anọdu ẹphe byaru iya ọgu. Obenu l'ẹ to dudu ike keru ọkpa. Mkpata iya aburu ẹjo idzu ono, a pyaru iya ono. ²⁶ Mbu l'ọo ndu eri nri-eze a-nọdu e-se ẹge ẹphe eme gbua ya; mbu le ndu soja iya; be ee-rufu; igweligwe ndu; be ee-gbushi l'ọgu. ²⁷ Ndu eze labu ono e-gude ẹjo ọriri nọdu l'okpokoro lanu l'ede onwẹphe edede;

ọ̀bule ẹ̀ tọ̀ dudu ọ̀phu e-nweru ishi; kẹ̀ l'oge a tũru; bẹ̀ abyakwaduru abya abyabya. ²⁸ Eze ndu isheli e-gude ẹ̀ku, ha nshinu lata azu l'alì nk'iya. Obenu l'iphe ọ̀o-nọ̀du arì bụ̀ ẹ̀ge ya e-shi mebyia ọ̀gba-ndzụ̀ ono, dū̀ nsọ̀ ono. Oo-mekochaa mee ya iphe ọ̀ tũberu; tẹ̀manu yọ̀ ladẹ̀ alì iya.

²⁹ “Oge teke ono, a tũru ono -ruleruphu; bẹ̀ oo-jekwaphu je alua alì ọ̀huda ọ̀do. Ọ̀bule ẹ̀ tọ̀ bũhedu ẹ̀ge ọ̀ dū̀ l'ọ̀dungu; bẹ̀ ọ̀o-dū̀ l'akpa iya-a. ³⁰ Ishi iya abũru lẹ̀ ndu Kítimu e-gude ụ̀gbo-mini byaru iya ọ̀gu. Oo-me; meji atọ̀fu iya. Yọ̀ ghaa ifu lashia azu; je eworu ẹ̀hu-eghughu iya tũfuru ọ̀gba-ndzụ̀ ono, dū̀ nsọ̀ ono. Ọ̀o-lata azu bya emee ndu sũru l'ẹ̀phe ta yìhedu l'ọ̀gba-ndzụ̀ ono, dū̀ nsọ̀ ono ọ̀huma.

³¹ “Ndu soja iya a-wu-lihu; merushia eze-ulo Nchileke; merushia a-gbabe-a-dzuru ono. Ẹ̀phe e-buchi ẹ̀ja ono, aachijeru Nchileke mbọ̀ku-mbọ̀ku ono; woru ẹ̀jo akpamara ọ̀-la-l'iyi dobe.

³² Oo-gude okfu-ẹ̀regede merushia ndu ọ̀phu mebyiwaru ọ̀gba-ndzụ̀ ono; obenu lẹ̀ ndu bụ̀ Nchileke; bẹ̀ ẹ̀phe ma; bẹ̀ e-kweru ẹ̀phe ikpokponyi.

³³ “Ndu maru iphe a-kpọ̀-ziru igweligwe madzụ̀ iphe. Obenu l'o nweru ndu e -mekochaa gbushia egbugbu; nweru ndu ọ̀phu a-kpọ̀ ọ̀ku; nweru ndu ọ̀phu aa-kpụ̀ lẹ̀ ndzụ̀; nweru ndu ọ̀phu aa-kwa iphe ẹ̀phe l'ọ̀kwata. ³⁴ Ẹ̀phe -daa b'a gbaru-a ẹ̀phe mkpu ọ̀bule ọ̀ bụ̀ nwanshii; igweligwe madzụ̀ e-gude ụ̀gho l'etso ẹ̀phe. ³⁵ Ndu ono, bụ̀ ndu maru iphe ono; bẹ̀ ụ̀kfu a-hakwaru-a kpọ̀; k'ọ̀phu aa-hù̀ ẹ̀phe àhù̀hù̀ t'ẹ̀phe gbufu dũebe mma; mee ẹ̀phe t'ẹ̀ b'ọ̀ dū̀ ẹ̀kworo a-nọ̀

ẹ̀phe l'ẹ̀hu gbururu jeye lẹ teke ikperazụ; keke teke ikperazụ ono a-byakwa lẹ teke a tũberu.

Eze, ekutse onwiya

³⁶ “Eze ono a-nọdu emelephu iphe dũ iya mma. Oo-nọdu atuli onwiya; mee onwiya tẹ ya kakọta iphe bũ agwa l'ọ ha; l'ekfukwaphu iphe, nchị ta nũbudua gude ekfubushi Nchileke ọphu bũ iya nwe agwa l'ọ ha. Iphe oome a-nọdu अगरु iya jeye teke oke ẹhu-eghughu Nchileke ono a-fũru iya. Ishi iya abũru l'iphe a tũberu; bẹ mefutaje nũ. ³⁷ Ẹ to nweđu iphe ọo-gũbe agwa, shitsua lẹ nna iya oche phẹ; to nwe iphe ọo-gũbe agwa onanu, ụnwanyi yeru obu ono. Ọphu ọ dũdu agwa, ọ byaru bya agũbe iphe lẹ phuu. Iphe oo-gbe mechia bũ l'oo-me onwiya tẹ ya kakọta iphe bũ agwa ono l'ọ ha. ³⁸ Agwa ndu ọphu ọo-nọdu akwabe ugwu bũ agwa ndu ọphu nọtsua l'ẹke aakputusaru; yọ bũru ọkpo-mgbinyiku; me agwa, nna iya oche phẹ ta mabũdua. Ọ bũ agwa ndu onanu; bẹ oo-gude mkpọla-ododo; mkpọla-ọcha; mkpuma, vugbaa oke aswa; me iphe ọdo eretsua ire l'akwabe ugwu. ³⁹ Mgbodo, mkpũkpũ kpũru yọ katsũkpo oshihu ike; bẹ oo-gude agwa ndu ọhodo tso ọgu. Ndu gũberu iya iphe; bẹ ọo-kwabeje ugwu, ha nshinu. Oo-me ẹ̀phe ndu a-nọdu achị ndu ha igweligwe. Oo-keshiru ẹ̀phe alị; ẹ̀phe akfua ugwo iya.

⁴⁰ “Oge ono gvũlephu; bẹ eze ndu ọhuda e-tso iya ọgu; eze ndu isheli edelihi chĩa ugbo-inya iya; me ndu agba l'inya; meṣua ugbo-mini fũaru iya. Ọo-kpawokota igweligwe mkpũkpũ akpawo; kpokota ẹ̀phe ụbamu l'ọ

bù utso. ⁴¹ Alì-ọ́ma ono; bẹ̀ oo-kpawokota akpawo. Mkpukpu, dù igweligwe; bẹ̀ ọ̀o-lù-gbukota; obenu lẹ̀ Édọ́mu yẹ̀le Móabu; mẹ̀ lẹ̀ ndu achi ndu Amonu; bẹ̀ aa-dzọ́fu iya l'ẹ̀ka. ⁴² Ọ̀o-nọ́du achi mba, ha igweligwe; ọ̀phu ndu Íjiputu 'anahukwa iya. ⁴³ Ọ̀o-natatsua ndu Íjiputu ẹ̀ku mkpọ́la-ododo yẹ̀le mkpọ́la-ọ́cha ẹ̀phe; mẹ̀kpọ́ iphemiphe ọ̀bule, ẹ̀phe nweru enweru. Ọ̀o-ka ndu Líbiya yẹ̀le ndu Itiyópiya ẹ̀kuku. ⁴⁴ Obenu lẹ̀ teke ọ̀ nọ́nyawaru; wata ọ̀nu iruku iphe ada l'ùzo ẹ̀nyanwu-ahata; mẹ̀ ọ̀phu ada l'ùzo isheli; bẹ̀ iphe a-dù iya biribiri. Teke ono; bẹ̀ oo-gbeshi; gude ike jeshia ogbu ndiphe pyaapya; mbù selahaa t'a gvu. ⁴⁵ Ẹ̀ka, oo-je anmabẹ̀ ọ̀lo-ẹ̀kwà eze iya bù lẹ̀ mgbaku oke eze ẹ̀nyimu yẹ̀le oke ugvu ono, dù ugvu l'ẹ̀nya bya adù nsọ́ ono. Obenu l'ee-mekochaa nke iya agvu; ọ̀phu ọ̀ dukwa onye bya agbaru iya mkpu.

12

Oge ikperazu

¹ “Teke ono; bẹ̀ Máyikelu, bù eze ndu ishi, bù iya nọ́ swiru ndibe unu a-bya angù-lia. Teke ono a-bùru teke oke iphe-ẹ̀huka a-nọ́; mbù egbe iphe-ẹ̀huka ọ̀phu ta anọ́budua keshinu iphe bù mbakeshi futaru jeye teke ono. Obenu lẹ̀ teke ọ̀ gbaru; bẹ̀ ndibe unu; mbù iphe bù onye a phuru, e deru ẹ̀pha iya l'ẹ̀kwo ono; bẹ̀ aa-dzọ́futakwaa. ² Igweligwe ndu lawaru l'alì; bẹ̀ e-tetatsu. O nweru ndu ọ̀phu e-teta nọ́du ndzù gbururu jeye lẹ̀ tutu yoyo; ndu e-teta ẹ̀teta iphere bùru ndu aa-nọ́du asọ́ nsọ́ jeye tutu yoyo. ³ Ndu maru

iphe a-nọdu acha biribiri l'ọ bụ akpamigwe. Ndu kpọ-ziru igweligwe madzụ ụzo; ẹphe aburu ndu doberu ẹka ndoo a-nọdu eke pamupamu l'ọ bụ mkpọ-kpodo jeye le tutu yoyo. ⁴ Ọlobu; nggubedua, bụ Dánẹ̀lu; kpuchikwaa iphe e deru l'ẹkwọ-a ekpuchi; woru iphe-ọhubama mee ya; t'ọ nọdu gbururu jeye l'oge ikperazu. Igweligwe e-tSORU ẹkemeke aghaphe achọ ẹge ẹphe e-me kabaa ọmaru iphe.”

⁵ Tọ dụ iya bụ; mube Dánẹ̀lu ejeshia ole ọnya; a dūwa ẹbo vudo mu l'ifu. Onye lanụ vudo l'iku ọnyimu ẹka iya ọwaa; onye ọphu l'iku ọnyimu ono l'azu iya ọphu.

⁶ Onye lanụ l'ime ẹphe atufu ọnu sụ nwoke, yeru uwe ọcha, vudo l'eli mini l'ọnyimu ono: “? Nanụ ẹge aa-nọ-bebe; tẹmanu iphe biribiri ono emee?”

⁷ Nwoke ono, yeru uwe ọcha ono, vudo l'eli mini l'ọnyimu ono abya achilia ẹka-utara iya; mẹ ẹka-ibyita iya imeli. Mu anụa ẹke o gude onye ono, a-nọ gbururu jeye lẹ gbururu ono ribua: “L'a -nọlephu afa ẹto l'ugvu iya, bẹ ee-me tẹ ike gvụ ndu dụ nsọ kpamukpamu. Ono teke iphemiphe ọbule ee-medzu.”

⁸ Mu anụkwaa iphe o kfuru-o; ọbule ẹ to dodu mu ọnya. Mu aji iya: “Onye nwe mu nụ; ? bukpoog ngunu a-bụ ishi iphemiphe ọbule ono?”

⁹ Yọ sụ: “Je iphe iije Dánẹ̀lu; kẹ l'okfu ono; b'e mechiru emechi. E wowaru iphe-ọhubama mee ya ẹge ọ nọ jeye lẹ teke ikperazu. ¹⁰ Igweligwe madzụ; bẹ ee-mekwa; ẹphe egbuchafu; mee ẹphe; ẹphe te nwe ẹkworo; buru ndu a huru; ẹphe ewechahu ewechahu. Obenu lẹ ndu eme

ejo iphe a-nọdulekwaa eme iya l'eje. Ndu onanu b'ẹ too dodu ẹnya; obenu lẹ ndu maru iphe; bẹ oo-doo ẹnya ọhuma.

¹¹ “Tsube teke ono, e buchiru ọgwa Nchileke mbọku-mbọku; bya eworu ahuma, akpata ọla l'iyi dobe ono bu iphe ọ nọwaru bu unu abali ẹto l'ukporo abali ẹno l'abali iri.* ¹² Onu-oma bu ke onye taru nshi; nọ-rua unu abali ẹto l'ukporo abali ishingun l'abali iri l'ise† ono.

¹³ “Ọ -buru ke nggubedua; jeru iphe iije gbururu jeye l'afa nka-ezekuna nke ngu. Teke ono; bẹ ii-gbeshi bya anata obunggo, gbaru ngu nu.”

---

* **12:11** 12:11 Iphe ọ bu bu 1,290. † **12:12** 12:12 Iphe ọ bu bu 1,335.

Bayiburu Ikwo
Ikwo: Bayiburu Ikwo Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ikwo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

3867ef4e-3384-5ab4-a937-63476bb8a7bb